

Valtuuston
syyskokous
21.-22.11.2023

Pöytäkirja

Sisällysluettelo

PAMin valtuuston syyskokouksen pöytäkirja	2
Liite 1: Menettelytapavaliokunnan muutosesitys hallituksen esitykseen toimintasuunnitelmaksi 2024 ..	29
Osallistujaluettelo.....	31
Esityslista.....	35
Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 21.11.2023	36
PAMin valtuuston päätöslausuma 22.11.2022.....	39

Palvelualojen ammattiliiton valtuuston syyskokouksen pöytäkirja

Aika: 21.11.2023 klo 9.30–15.10
22.11.2023 klo 9.00–10.56

Paikka: Sokos Hotel Tripla, Helsinki

Läsnä:	Sami Viitasaari	valtuuston puheenjohtaja
	Christa Pessi	valtuuston 1. varapuheenjohtaja
	Suvi Röntynen	valtuuston 2. varapuheenjohtaja

56 valtuuston varsinaista jäsentä

2 henkilökohtaista varajäsentä

10 yleisvarajäsentä

18 hallituksen jäsentä

5 työttömyyskassan hallituksen jäsentä

PAMin henkilökuntaa

Heidi Lehtikainen	sihteeri
-------------------	----------

Anu Valve	sihteeri
-----------	----------

1. Kokouksen avaus

Valtuuston puheenjohtaja **Sami Viitasaari** avasi liittokokouskauden ensimmäisen valtuuston sääntömääräisen syyskokouksen 22.11. klo 9.30 avauspuheella:

”Reilu neljä vuotta sitten, kun edeltäjäni, silloinen valtuuston puheenjohtaja Sirpa Laakso piti aloituspuhettaan, oli hän todella huolissaan siitä, että valtakunnansovittelija halusi linjanvedollaan estää vientivetoista palkankorotuslinjaa paremmat palkankorotukset. Ei ole omena näköjään kauaksi puusta pudonnut, saman asian kanssa olemme nytkin tekemisissä, tosin tämän vakavan asian ja tuloerojen kasvattamisen esittäjä on vaihtunut.

Tilanteen nykyisestä vakavuudesta kertoo jotain sekin, että nykykeskusteluissa valtakunnansovittelija näyttäytyy lähes parhaana kaverinamme, jonka voinnista olemme huolissamme. Siis samasta tahosta, jota vastaan olimme neljä vuotta sitten kilvet vastakkain. Nyt se taistelu näyttäytyy lähinnä pienten tulipalojen sammuttamiselta ja tuleviin taisteluihin tarvitsemmekin muutakin, kuin pienet vaahtosammuttimet.

Suomen hallituksen tärkein tehtävä on mielestäni huolehtia siitä, että meillä aivan jokaisella kansalaisella on turvallista elää täällä. Nyt minusta ei ainakaan tunnu siltä. En ole todellakaan vakuuttunut siitä, että esimerkiksi rasismien pois kitkemiseksi käytettäisiin kaikki mahdolliset keinot. En ole vakuuttunut siitä, että meille kaikille suotaisiin tasavertaiset palvelut mitä tulee terveydenhuoltoon sekä tukipalveluihin. Tasapuolinen kohtelu myös taloudellisesta turvasta loistaa poissaolollaan. Suomea ollaan monella eri saralla jakamassa kahtia. Tämä asetelma tulee muuttamaan koko Suomen identiteettiä rajojemme sisällä sekä sitä mielikuvaa, joka maailmalla meistä on. Olen ollut aina ylpeä siitä, että meillä täällä Suomessa pidetään heikommasta huolta. Nykyiset suunnitelmat ja tulevaisuuden kuvat saavat kuitenkin mieleni mustaksi.

Työelämä on myös kokemassa valtavan myllerryksen yksipuolisen sanelun seurauksena. Suomalainen työ ja koko työkalttuuri on kenties maailman arvostetuinta. Sen kulmakivinä on aina ollut sopiminen. Vaikeistakin asioista on aina pystytty keskustelemaan ja löytämään jonkin näköinen keskitie. Joskus harvoin kuitenkin tilanteet ovat olleet niin vaikeita, etteivät työntekijät ole suostuneet menemään työpaikoilleen. Se on äärimmäinen tapa osoittaa

huolensa, että nyt ollaan menossa pahasti päin metsää. Se on viimeinen keino osoittaa, että nyt on tarvetta osapuolten keskustella ja neuvotella se kuuluisa keskitie. Olen täysin varma siitä, ettei meistä kukaan haluaisi tällaiseen ryhtyä. Olen varma siitä, että kaikista mieluiten haluaisimme olla työpaikoillamme ja olla siellä nimenomaa hymyssä suin, lämmin tunne sydämessämme siitä, että minua arvostetaan, minua kunnioitetaan ja minun toivotaan saapuvan sinne myös huomenna. Hyvinvoiva ja arvostusta tunteva työntekijä, sellainen henkilö tekee kaikkensa, että myös yritys voi hyvin ja että yrityksen toiminta saadaan vakaalle pohjalle. Tämä tuntuu olevan vieras käsitys nykyiselle hallituksellemme.

Mutta hyvä voittaa, aina lopulta. Tähän meidän on uskottava ja luotettava. Uskottava, että meidän PAMilaiset arvot ja tavoitteet hyvään ja turvalliseen elämään, oikeudenmukaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä kestäväan kehitykseen, ovat sellaisia, joita meidän jokaisen on helppo kantaa sydämessämme ja joita meidän on helppo myydä kaikille muillekin ihmisille ulkomaailmassa. Taistellaan ja tehdään töitä sen eteen, että saisimme tulevaisuudessakin elää yhteiskunnassa, jossa jokaisella on oikeus työhön, jolla tulla toimeen ja jossa heikoimmassa asemassa olevista huolehditaan.

Onnittelut vielä kerran teille kaikille, tälle valtuustokaudelle, valituille. Tehdään tästä onnistunut, hyvähenkinen ja yhteinen unohtumaton matka. Vienona toiveenani olisi, että ehtisimme kokousten tauoilla ja iltamissa kaikki jossain vaiheessa tutustumaan toisiimme. Sen pohjalta kasvaa ME-henki. Me pystymme tähän. Me, yhdessä parempaa”.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin kokouksen avaushetkellä läsnä olleet henkilöt. Osallistujalista on pöytäkirjan liitteenä.

Todettiin, että yleisvarajäsenet Taina Ahinko ja Marko Hallikas ovat nousseet äänivaltaisiksi.

Myöhemmin kokouksessa yleisvarajäsen Tanja Halme nousi äänivaltaiseksi (esityslistan kohdat 9–13).

3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous on liiton sääntöjen mukaan laillisesti koollekutsuttu ja päätösvaltainen.

4. Kokousvirkaillijoiden valinta

4.1. Sihteerit (2)

Valittiin kokouksen sihteereiksi toiminnanjohtaja Heidi Lehikoinen ja hallintosihteeri Anu Valve.

4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)

Valittiin kaksi pöytäkirjantarkastajaa alueiden esitysten perusteella:

1. Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi)
2. Jonna Mikkonen (Pohjois-Suomi)

4.3. Ääntenlaskijat (5)

Valittiin ääntenlaskijat alueiden esitysten perusteella:

1. Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi)
2. Janina Rautio-Visuri (Lounais-Suomi)
3. Jouni Kellaranta (Helsinki-Uusimaa)
4. Venla Männistö (Itä-Suomi)
5. Markku Tulisalo (Keski-Suomi-Pohjanmaa)

Ääntenlaskijoiden puheenjohtajana toimi Markku Tulisalo.

4.4. Menettelytapavaliokunta

Valittiin menettelytapavaliokunta, jonka muodostivat Annika Rönni-Sällinen, Heidi Lehikoinen, Risto Kalliorinne, Jaana Ylitalo, Jukka Mattila ja valtuuston puheenjohtajisto Sami Viitasaari, Suvi Röntynen, Christa Pessi sekä kokouksen sihteeri Anu Valve.

4.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)

Valittiin päätöslausumavaliokunnan jäsenet alueiden esitysten perusteella:

1. Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa)
2. Marina Kojo (Häme-Kaakkois-Suomi)
3. Jukka Hoffren (Itä-Suomi)
4. Roni Revell (Lounais-Suomi)
5. Lea Lunden (Pirkanmaa)
6. Marika Kalho-Naukkarinen (Keski-Suomi-Pohjanmaa)
7. Harri Juopperi (Pohjois-Suomi)

Hallitus oli valinnut edustajakseen päätöslausumavaliokuntaan Marjo Korhosen. Sihteerinä toimi yhteiskuntasuhteiden vastaava Eveliina Reponen.

5. Kokoussääntöjen hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle kokoussäännöt.

6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle laadittu esityslista, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Christa Pessi**.

7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu

Kuultiin liiton puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus, joka on pöytäkirjan liitteenä.

Seuraavaksi siirryttiin yleiskeskusteluun.

Liisa Tamminen (hallituksen jäsen, Helsinki-Uusimaa) kertoi hänen ja Laura Hyppölän korttitempauksesta liittyen kahden kuukauden takaiseen Painava syy -mielenilmaukseen. He aikoivat lähettää eduskuntaan postikortteja, joissa olisi kuvia porkkanoista. Kortteihin postimerkit olivat kustantaneet Porvoon seudun osasto ja Helsingin varastotyöntekijät. Kortteja oli kokoussalin perällä, ja niihin sai käydä laittamassa asiallisia terveisiä kansanedustajille.

Laura Hyppölä (Helsinki-Uusimaa) nosti puheessaan esiin useampia teemoja. Hän puhui ensin nuorista jäsenistä ja ehdotti, että hallitus alkaisi tekemään opinpolkuohjelmaa nuorille. Hyppölä esitti alustavana ajatuksenaan, että nuorilla voisi olla hallituksessa kiertävä, vuoden mittainen pesti, jonka aikana he pääsisivät seuraamaan hallitustyöskentelyä puhe- ja läsnäolo-oikeudella. Hyppölä puhui myös Seifeistä eli turvamyymyjistä ja pohti sitä, pitäisikö yhdessä keskustella, mitä Seifit ja vartijat ovat ja mitä he tekevät työpaikoilla. Hyppölä muistutti liittokokouksessa kuullusta matkakorvauksia käsitelleestä puheesta ja kertoi allekirjoittavansa sen sekä toivoi, että kulkemiseen liittyviä haasteita voitaisiin käsitellä yhdessä. Lisäksi hän toivoi, että foorumeilla vastailtaisiin kysymyksiin. Viimeisenä Hyppölä käsiteli puheessaan vuokratyöntekijöiden oikeuksia ja turvallisuutta. Hän kertoi, että yritysten tulisi huolehtia siitä, että riittävällä määrällä työntekijöitä olisi ensiapukoulutus, mutta käytännössä näin ei kaikkialla tapahdu. Erityisesti vuokratyöntekijät ovat asiassa välinputoajia, koska työvoimaa tarjoava yritys ei koulutuksesta huolehdi eikä vastaanottava koe sitä velvollisuudekseen. Hyppölä kannusti pitämään vuokratyöntekijöiden puolta, koska maan hallituksen kaavailemista heikennyksistä esimerkiksi ns. saikkusakko iskee kovimmin juuri vuokratyöntekijöihin.

Maria Juntunen (Helsinki-Uusimaa) puhui järjestäytymättömistä työnantajista ja niiden palveluksessa työskentelevien työntekijöiden oikeuksista. Omasta kokemuksestaan järjestäytymättömän työnantajan palveluksessa Juntunen kertoi, että työnantaja käytti järjestäytymättömyyttään hyväkseen tietäen, että sen toimiin on haastavampaa puuttua. Jos työnantaja ei kuulu työnantajaliittoon ja rikkoo työehtosopimusta, PAM ei voi laittaa valvontakirjettä työnantajaliittoon. PAMin on myös vaikea neuvotella kenenkään kanssa työntekijän oikeuksista ja mahdollisista työnantajan sopimusrikkomuksista, jos työnantaja ei kuulu liittoon. Tällaisissa tilanteissa asia voisi edetä riita-asiana käräjäoikeuteen, mikä tarkoittaisi monen vuoden odotusta ratkaisuun.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) toi esiin huolta Orpon-Purran hallituksen ohjelmasta, työelämään kohdistuvista heikennyksistä ja lakko-oikeuden rajaamisesta. Hänen ammattiosastonsa syyskokouksessa oli keskusteltu siitä, etteivät työntekijät voi sitoutua työrauhaan tällaisilla ehdoilla ja lakkosakoilla. Lisäksi hän toi ilmi ristiriitaa siinä, että työnantajaosapuolta ei sanktoida juurikaan työehtosopimusten pakottavien määräyksien rikkomisesta, mutta työtaisteluoikeuttaan käyttäviä työntekijöitä sanktoidaan rankalla kädellä, mikä on kohtuutonta. Pakarinen korosti asioista sopimisen tärkeyttä ja toivoi, että neuvottelupöydissä asia otetaan selkeästi esille. Lopuksi hän esitti, että joko työnantajan sopimussakkoja pitää korottaa vastaavasti, tai työntekijöiden on sovittava matalammasta työrauhavelvoitteen rikkomissanktiosta.

Mikko Ruokonen (hallituksen jäsen, Helsinki-Uusimaa) kritisoi Orpon-Purran hallituksen kaavailemia toimia siitä näkökulmasta, että eliitille ja elinkeinoelämälle annetaan verohelpotuksia samalla, kun heikommassa asemassa olevien ja työttömien tilannetta heikennetään. Lisäksi työlainsäädännön heikennykset tulevat Ruokosen mukaan olemaan vakavia ja vaikutuksiltaan hyvin laajoja. Työnantajia Ruokonen kritisoi siitä, että ne eivät tee mitään, koska asia on työnantajaosapuolen mielestä poliittinen.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) esitti, että leikkausuhkien ja säästötoimenpiteiden keskellä on mietittävä uudelleen lakkoilun periaatteita, ja lakkoilun keinojen on kehityttävä tehokkaammiksi. Autio ilmaisi myös ajatuksensa siitä, että hänen mielestään PAMin jäsenyyttä tulisi jatkossakin voida markkinoida työelämän taustaturvana, vaikka viime aikoina keskusteluissa onkin tuotu esiin, ettei jäsenhankinta olisi vakuutusmyyntiä.

Jouni Kelaranta (Helsinki-Uusimaa) toi edustamiensa elokuvateatterin työntekijöiden näkökulmasta esiin huolta Orpon-Purran hallituksen kaavailemista heikennyksistä. Hän mainitsi erityisen suurina huolina sairauspäiväsakon, työntekijän irtisanomisen helpottamisen, asumistuen työssäkäynnin suojaosan poistamisen, lakko-oikeuden rajoittamisen ja lakkosakon, vuorotteluvapaan ja aikuiskoulutustuen lakkauttamiset sekä ansiopäivärahaleikkaukset. ”Lista on pitkä kuin nälkävuosi”, ja liitolla on painava syy vastustaa hallituksen heikennyksiä.

Reetta Toivainen (Helsinki-Uusimaa) pohti ensin sitä, mistä täysiaikaisia työpaikkoja oikein löytää, sillä hän on itse kymmenen vuoden esihenkilötyönsä aikana ollut vain kahdesti mukana tekemässä kokoaikaista työsopimusta omansa lisäksi. Hän esitti huolta kaupan alan työntekijöiden jaksamisesta ja taloudellisesta tilanteesta. Toisena teemana Toivainen puhui yleistyneestä väkivallasta. Kaupan alalla on nykyään ”normipäivä” pelätä, milloin asiakas sanallisesti tai fyysisesti aiheuttaa väkivallan uhkaa työntekijälle, ja sellaisia tapauksia Toivainen kertoi tietävänsä useita. Toivainen toivoi keinoja jäsenten ansaitsemaan turvalliseen työelämään.

Ulla Leskinen (hallituksen yleisvarajäsen, Itä-Suomi) kertoi Pieksämäen Prismalla pidetystä mielenilmauksesta, joka kesti vuorokauden ja jolloin lähes kaikki olivat poissa töistä, mutta Prisma oli kuitenkin auki. Leskinen toi esiin, että Kaupanalan esimiesliitto KEY on linjannut, ettei se ole mukana ammattiliittojen poliittisissa mielenilmauksissa, ja siten esihenkilöt ovat mielenilmausten aikana työnantajien käytettävissä. Leskinen esitti, että tähän olisi puututtava jollakin tavalla.

Tiina Kuusisto (työttömyyskassan hallituksen varajäsen, Pirkanmaa) muistutti luottamusmiehiä ja muita ammattiyhdistysaktiiveja informoimaan työntekijöitä työttömyyskassasta ja sen nettisivuista, jotta jokaisen työntekijän ei tarvitsisi kysyä kassan toiminnasta erikseen puhelinpalvelun tai sähköpostin kautta. Erityisesti Kuusisto nosti esiin, että monet eivät tiedä, että jos työskentelee osa-aikaisena, tulee olla TE-toimiston kirjoilla ja hakea kokoaikatyötä, jolloin syntyy oikeus soviteltuun päivärahaan. Kuusisto kertoi myös työttömyysturvan neuvonnasta, jota PAMin työttömyyskassa tarjoaa jäsenilleen maksutta Oulun, Kuopion ja Tampereen aluetoimistoissa 16.11.2023—19.2.2024 välisenä aikana. Lopuksi Kuusisto muistutti ”kollegoitaan” työttömyyskassan luottolinjasta.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) puhui siivousalasta, jolla monella työntekijällä on hyvin rikkonaiset työajat, työkohteet ovat hajallaan ja monilla on osa-aikainen työsopimus. Nämä aiheuttavat siivoojille järjestäytymisen haasteita ja luottamushenkilön näkökulmasta vaikeuttavat heidän tavoittamistaan työpaikoilla. Mäkilä nosti esiin myös sitä, että siivousala nähdään läpikulkualana, jolla ei ole paljon vetovoimaa. Alalla on paljon työntekijöitä, jotka eivät ole kovin tietoisia oikeuksistaan. Tällaisia ovat esimerkiksi maahan muuttaneet, joiden suomen kielen osaaminen ei ole kovin vahvaa tai he tulevat ympäristöistä, joissa työelämäasioita ei juuri tunneta. Mäkilä toivoi, että vieraskielisiä otettaisiin paremmin huomioon liiton viestinnässä, ja että työelämän perusasioistakin muistettaisiin puhua.

Milla Sundell (Itä-Suomi) toi esiin siivousalalla kilpailutusten aiheuttamaa ahdinkoa siivoojille, joiden työpaikka on usein kiinni kilpailutuksista. Toistaiseksi voimassa olevakin työsuhde saattaa päättyä yllättäen siksi, että työnantajayritys menettää kilpailutuksessa siivouskohteen ja siivooja uudelle palveluntuottajalle siirtyessään menettää saavutetut etunsa, kuten kertyneet lomat. Stressiä lisää se, että hinnan lisäksi kilpailutuksessa merkitsee työn laatu, joka ei aina ole siivoojasta itsestään kiinni. Sundell esittää, että siivooja saisi mukaansa edes osan saavutetuista eduista siirtyessään uuden palveluntuottajan alaisuuteen, mikä lievittäisi hiukan stressiä. Tämä myös osoittaisi arvostusta siivoojan työlle ja kokemukselle, ja yrityksetkin hyötyisivät saadessaan kohteeseensa valmiiksi osaavaa

työvoimaa. Sundell ehdotti, että asiasta pitäisi avata keskustelu työnantajapuolen kanssa, koska siivooja ei ole vastuussa kilpailutuksista, eivätkä hänen työsuhteessaan kerryttämät etunsa voi olla siinä tilanteessa kaupan.

Sauli Isokoski (Keski-Suomi-Pohjanmaa) kritisoi Orpon-Purran hallituksen leikkauksia ja korosti, ettei todellisuudessa leikkauksilla ole työllisyysvaikutuksia, vaikka hallitus niin väittää. Isokoski sanoi, että on oltava valmis myös yleislakkoon. Lisäksi hän viittasi Reetta Toivaisen aiemmin pitämään puheenvuoroon kaupan alalla yleistyneestä väkivallasta ja sanoi, että on työnantajan velvollisuus huolehtia turvallisuudesta työpaikalla.

Suvi Röntynen (Pohjois-Suomi) puhui ravintola-alan työvoimapulasta. Hän kertoi, että Oulun ammattikoulun monesta eri yksiköstä valmistui edellisvuonna alle kymmenen kokkia ja muutama tarjoilija. Työvoimapulaan on MaRa Ry:stä ehdotettu ulkomaalaista työvoimaa alan houkuttelevuuden parantamisen sijasta. Röntynen myös kritisoi henkilöstövuokrausyritysten tarjoamia lyhytkoulutuksia, joilla voi opiskella esimerkiksi kokiksi neljässä päivässä. Alan työehtosopimus sallii kouluttamattomalle 80 prosentin palkan maksun puolen vuoden ajalta, joten työnantajat saavat ennen kaikkea halpaa työvoimaa. Röntynen toi lisäksi esiin huolta siitä, että edellisen ammattikoulutuksen reformin myötä ammattikoulutukseen ei välttämättä takaa ammattilaista. Nämä aiheuttavat sen, että muut työntekijät joutuvat huolehtimaan muun kiireen lisäksi ammattitaidottomista työtovereista, eikä asiakas välttämättä saa laadukasta palvelua. Röntynen esitti, että alalla täytyy vaatia ammattitaitoisia työkavereita, ja on vaikutettava siihen, että ammattikoulutuksen laatu nousee.

Saman Simani (Helsinki-Uusimaa) esitti, että PAMin tulee olla valmis vastaanottamaan maahan muuttaneita työntekijöitä työpaikalla, sillä lähitulevaisuudessa työperäinen maahanmuutto lisääntyy. Työntekijöille on kerrottava liiton toiminnasta sekä sen tarjoamista hyödyistä ja avuista heti alussa, sillä etenkin kolmansissa maissa ammattiliittojen toimintaa on rajattu ja niiden merkitys työntekijälle on pieni.

Sonja Tahlo (Pirkanmaa) puhui perhe-elämän yhdistämisestä työelämään. Hän nosti esiin, että vanhempainvapaauudistuksen myötä äidit palaavat aiempaa varhemmin takaisin työelämään lapsen syntymän jälkeen, mutta uudistuksessa ei otettu huomioon imettämistä. Imettämisen hyödyt sekä äidille että lapselle ovat kiistattomat ja imetystä suositellaan lapselle puolesta vuodesta jopa kahteen ikävuoteen, mutta Suomessa ei toistaiseksi lainsäädännöllä turvata taukoja imettäville vanhemmille. Tahlo nosti esiin myös Kansainvälisen työjärjestö ILO:n äitiyssuojelusopimuksen, jota Suomi ei ole ratifioinut. Imetysmyönteisyyden on raportoitu vähentävän työterveyshuollon käyttöä ja poissaoloja jopa kolmanneksen, mistä myös työnantajat hyötyisivät. Toisena teemana Tahlo puhui lapsensa menettäneistä vanhemmista. Jos lapsi kuolee vanhempainrahakauden jälkeen, vanhemmat eivät ole oikeutettuja mihinkään tukeen, joka mahdollistaisi töistä pois olemisen. Sekä Kela että työnantajat edellyttävät sairauden olemassaoloa sairausloman ajalta, jotta poissaolijalle voidaan myöntää sairauspäivärahaa tai sairausajan palkkaa. Lapsensa menettäneet vanhemmat joutuvat hakemaan sairauslomaa esimerkiksi masennusdiagnoosilla, jolla voi olla vaikutuksia tulevaisuudessa muun muassa vakuutusten ottamisessa tai adoptioprosessissa. Tahlo ehdotti, että Suomessa otettaisiin käyttöön Tanskan malli ansiosidonnaisesta suruvapaasta. Emme voi tyytyä taistelemaan vain saavutetuista eduista. Perheille ja työyhteisöille nämä asiat ovat valtavan tärkeitä. Tahlo kertoi odottavansa PAMilta aloitteellisuutta näiden asioiden edistämiseksi.

Marina Kojo (Häme-Kaakkois-Suomi) toi esiin erityistä huolta ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden oikeuksista. Kun oleskelulupa perustuu vähimmäistyötunteihin, niin yllättävä työsuhteen päättymisen tarkoittaa joko pikaisesti uuden työn löytämistä tai koko elämän

pakkaamista ja paluuta kotimaahan. Kojo toivoi, että jatkossa tehtäisiin monikansallisten työyhteisöjen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukevia päätöksiä.

Mats Eriksson (työttömyyskassan hallituksen jäsen, Keski-Suomi-Pohjanmaa) ehdotti, että esimerkiksi alueiden ajankohtaisissa kahvitilaisuuksissa, Teamseissa ja ammattiosastojen kokouksissa puitaisiin enemmän sitä, miten työntekijöille voidaan sanoittaa sitä, että työntekijöiden täytyy myös itse osallistua työtaisteluihin, jotta muutosta saadaan aikaiseksi. Eriksson pohti sitä, että työntekijöille ei ehkä ole selvää, mikä on lakkojen pointti, vaan ajatellaan, että ”kyllä PAM hoitaa”. Hän kertoi myös muistuttavansa itse jäseniä siitä, että myös he ovat osa PAMia.

Minna Ropponen-Korhonen (Itä-Suomi) toivoi tulevalle liiton nelivuotiskaudelle avointa, rakentavaa ja vuorovaikutteista keskustelua PAMin uuden hallituksen ja valtuutettujen välillä, valtuutettujen kesken ja liiton johdon kanssa. Lisäksi hän toivoi, että valtuutetut ja hallituksen jäsenet paneutuisivat asioihin tarkasti ja ajoissa. Ropponen-Korhonen esitti myös, että ihmisille olisi viestittävä tehokkaammin siitä, mitä PAMin hallituksessa tehdään, mitä on päätetty ja miksi. Silloin on helpompi perustella esimerkiksi jäsenmaksun suuruutta ja saada uusia jäseniä.

Tuula Pihlajamaa (Pirkanmaa) pohti paikallista sopimusta ja sitä, mihin se on menossa, menetetäänkö saavutetut edut. Hän toi myös esiin huoltaan siitä, että työntekijät ajattelevat, etteivät heikennykset koske juuri heitä ja siksikin jäsenhankinta on haastavaa. Lisäksi Pihlajamaa puhui junatarjoilijan työn haastavuudesta, sillä taukoja on vaikea pitää, tahti on kova ja usein työskennellään yksin, kun matkustajia on useita satoja.

Marika Kalho-Naukkarinen (Keski-Suomi-Pohjanmaa) rohkaisi kaikkia osallistumaan mielenilmauksiin ja kannustamaan muita samaan. Hän esitti huolta Orpon-Purran hallituksen kaavailemista heikennyksistä ja kritisoi sitä, että varakkaammat ja työnantajat eivät osallistu ”talkoisiin”. Heikennykset osuvat läpi mennessään moniin osa-aikaista työtä tekeviin työntekijöihin matalapalkka-aloilla, minkä lisäksi lakko-oikeuksia rokotetaan, irtisanomissuojat romutetaan, sairauslomista sakotetaan – ”lista on yhtä loputon kuin lohduksen”. Lopuksi Kalho-Naukkarinen totesi, että PAMin on jatkossa panostettava enemmän yhteisöllisyyteen.

Daniel Sewornu (Helsinki-Uusimaa) piti puheenvuoronsa englanniksi. Sewornu puhui vuokratyöntekijöistä. Vaikka monet vuokratyöntekijöistä ovat PAMin jäseniä, heidän on vaikea saavuttaa luottamushenkilöitä, koska heillä ei ole pysyvää työpaikkaa. Monet ulkomaalaiset päätyvät vuokratyöntekijöiksi muun muassa heikon kielitaidon takia, tai koska tuloja on saatava pian. He eivät myöskään aina uskalla tuoda epäkohtia esiin työvuorojen loppumisen pelossa. Sewornu totesi, että tällaiset työntekijät tarvitsevat liiton tukea.

Simo Helvola (Helsinki-Uusimaa) puhui nuorista ja siitä, miten tiedottomia he ovat liiton toiminnasta. Liiton toiminta on kansalaisvaikuttamista, mutta nuoret eivät tiedä siitä. Helvola toi esiin mahdollisia liiton vaikuttamiskeinoja näkyvyyden saamiseksi, kuten sosiaalisen median näkyvyyden. Helvola muistutti, ettei some ole ainut vaikutuskanava nuorille. Hän ehdotti, että samalla tavalla kuin liitto jalkautuu telttoineen mielenilmauksiin, se voisi jalkautua nuorten keskuuteen puhumaan liiton toiminnasta ja kansalaisvaikuttamisesta alaikäisille ennen heidän siirtymistään työelämään.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) otti kantaa keskusteluun jäsenhankinnasta ja korosti, että liitto ei myy ihmisille vakuutuksia vaan ideologiaa ja kansanliikettä. Hän ilmaisi, että liitolla ei ole neuvotteluvoimaa eikä liitto ole työelämän vakuutus, mikäli taustalla ei ole joukkovoimaa. Kaikki lähtee järjestämistyöstä ja siitä, että ihmiset saadaan itse taistelemaan

omien työehtojensa puolesta. Pakarinen totesi, että ”työntekijät saavat sellaisen sopimuksen kuin he ansaitsevat: jos ei taistelutahtoa löydy, ilmeisesti alan työehdot ja palkkaus ovat liian hyvät ja siitä maksetaan liikaa”. Hän toivoi, ettei PAM enää viestinnässään kertoisi olevansa työelämän vakuutus tai ilmaisisi, että ”liitto hoitaa”.

Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi) puhui ”nimeltä mainitsemattomasta kaupan alan liitosta”, joka ohjeistaa jäsenistöään, ettei liitto ole mukana ammattiliittojen poliittisissa mielenilmauksissa, vaan sen jäsenet ovat työnantajan käytettävissä mielenilmausten aikana. Itkonen toi esiin haastetta saada riittävä toteutus lakoilla, jos kaikki työntekijät eivät ole siinä mukana. Itkonen pohti, kuinka tämän kyseisen yhdistyksen kanssa voisi toimia yhdessä lakkojen edetessä.

Merkittiin kuulluksi puheenjohtaja Annika Rönni-Sällisen ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu, jotka toimivat päätöslausumavaliokunnan työn pohjana.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Suvi Röntynen**.

8. Valtuustoaloitteista päättäminen

Todettiin, että valtuustolle on saapunut kahdeksan aloitetta, joihin hallitus on laatinut lausunnot.

Siirryttiin käsittelemään aloitteet.

Id: 3173

PAMissa siirryttävä kiinteään jäsenmaksuun

Tausta ja perustelut:

Palvelualojen ammattiliitto PAMissa tulee pikaisesti siirtyä kiinteään jäsenmaksuun. Tätä on jo aikaisemmin pohdittu, mutta nyt on aika siirtyä pohtimisesta toteutukseen. Monessa muussa ammattiliitossa siirtymisestä kiinteään jäsenmaksuun on jo päätetty. Kiinteähintainen jäsenmaksu on yksinkertaisempi ja selkeämpi ja se on jäsenelle helpompi maksaa, erityisesti tilanteissa, joissa työnantajaperintä ei ole mahdollista. Suomen uusi hallitus on väläytellyt julkisuudessa tavoitettaan poistaa ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeus. Työnantajaliitot ovat uhitelleet lopettavansa ay-jäsenmaksujen perimisen suoraan työntekijän palkasta. Toteutuessaan nämä eivät helpota nykymuotoisen prosenttiperusteisen jäsenmaksun maksamista. Kiinteähintaisessa jäsenmaksussa voi olla useita maksuluokkia, kuten normaali-, alennettu- ja ansiosidonnaisella olevan työttömän jäsenmaksu sekä opiskelijoille oma edullinen jäsenmaksu. Kiinteähintaiseen jäsenmaksuun voidaan määrittää myös minimijäsenmaksu, jota maksaisivat perhevapailla olevat, kelan päivärahaalla olevat työttömät tai vaikkapa apurahaa tai aikuiskoulutustukea saavat.

Maksutapoja kiinteähintaiseen jäsenmaksuun on monia; työnantajaperintä, perinteinen lasku, joka voidaan toimittaa paperisena tai sähköpostitse, e-lasku tai nykyaikainen MobilePay, jossa tekstiviesti muistuttaa milloin jäsenmaksu on maksettavissa sovellusta käyttäen.

Järjestötoimitsijain Liitto JTL ry esittää, että PAMin liittokokous päättää siirtymisestä kiinteään jäsenmaksuun.

Esitys:

Palvelualojen ammattiliitto PAMissa tulee pikaisesti siirtyä kiinteään jäsenmaksuun. Tätä on jo aikaisemmin pohdittu, mutta nyt on aika siirtyä pohtimisesta toteutukseen. Monessa muussa ammattiliitossa siirtymisestä kiinteään jäsenmaksuun on jo päätetty.

Kiinteähintainen jäsenmaksu on yksinkertaisempi ja selkeämpi ja se on jäsenelle helpompi maksaa, erityisesti tilanteissa, joissa työnantajaperintä ei ole mahdollista. Suomen uusi hallitus on väläytellyt julkisuudessa tavoitettaan poistaa ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeus. Työnantajaliitot ovat uhitelleet lopettavansa ay-jäsenmaksujen perimisen suoraan työntekijän palkasta. Toteutuessaan nämä eivät helpota nykytuotoisen prosenttiperusteisen jäsenmaksun maksamista.

Kiinteähintaisessa jäsenmaksussa voi olla useita maksuluokkia, kuten normaali-, alennettu- ja ansiosidonnaisella olevan työttömän jäsenmaksu sekä opiskelijoille oma edullinen jäsenmaksu. Kiinteähintaiseen jäsenmaksuun voidaan määrittää myös minimijäsenmaksu, jota maksaisivat perhevapailla olevat, kelan päivärahalta olevat työttömät tai vaikkapa apurahaa tai aikuiskoulutustukea saavat.

Maksutapoja kiinteähintaiseen jäsenmaksuun on monia; työnantajaperintä, perinteinen lasku, joka voidaan toimittaa paperisena tai sähköpostitse, e-lasku tai nykyaikainen MobilePay, jossa tekstiviesti muistuttaa milloin jäsenmaksu on maksettavissa sovellusta käyttäen.

Järjestötoimitsijain Liitto JTL ry esittää, että PAMin liittokokous päättää siirtymisestä kiinteään jäsenmaksuun.

624 Järjestötoimitsijain Liitto JTL ry

Hallituksen lausunto:

Viime valtuustokaudella tehtiin kattava selvitys ja käytiin pitkä keskustelu eri jäsenmaksumallien vaikutuksista niin jäsenkehitykseen, -pysyvyyteen kuin liiton talouteen ja toimintamahdollisuuksiin. Tuolloin valtuusto päätyi säilyttämään jäsenmaksuperusteen ja -tason ennallaan 1,5 prosentissa.

SAK:laisen liikkeen sisällä on ollut perinteisesti käytössä prosentuaalinen jäsenmaksutapa, koska liikkeessä on pidetty erityisen tärkeänä huomioida jäsenistön tulotasojen erot sekä noudattaa solidaarista maksumallia, jolla vähiten tienaavien maksutaso on pidetty alhaisena.

Yksi SAK:lainen liitto (Rakennusliitto) on toistaiseksi siirtynyt euromääräiseen jäsenmaksumalliin ja kaksi liittoa (Teollisuusliitto ja JHL) ovat laskeneet jäsenmaksuaan 1 prosenttiin. Tiedämme, että jäsenmaksun alentaminen ei kuitenkaan ole lisännyt näiden liittojen jäsenmääriä. Sen sijaan tehdyt toimet, aktiivisuus sekä näkyvyys tuottavat todistetusti jäsenpiikkejä niin PAMille kuin muillekin liitoille.

Tällä hetkellä itsemaksavat jäsenet hoitavat jäsenmaksut viitenumerolistoilla tai PAMin sähköisessä asiointissa siellä olevien maksuvaihtoehtojen kautta, eli verkkopankissa, Mobile Paylla tai eri luottokorteilla.

PAM on nyt ja varmasti tulevaisuudessakin sen kysymyksen ääressä, miten jäsenmaksut saadaan kerättyä yhtä varmasti ja tasaisesti kuin työnantajaperinnän kautta ne nyt kerätään. Tähän on myös valmistauduttava. Euromääräiseen jäsenmaksuun siirtyminen on yksi vaihtoehto tilanteessa, jossa työnantajaperintää ei enää olisi. Käytännössä euromääräisyyden ongelma on muun muassa se, että itsemaksettuina selkeinä euroina

jäsenmaksu tulee aivan eri tavoin näkyväksi kuin silloin kun se menee automaattisesti prosentuaalisesti palkasta. Tällöin myös jäsenmaksun suuruuden, riippumatta siitä onko olemassa maksukattoja vai ei, tulisi olla nykyistä tasoa alhaisempi.

Liitto ei ole pystynyt vuoden 2015 jälkeen kattamaan toiminnan menoja jäsenmaksutuloilla. Kaikki jäsenmaksumallit, jotka pienentävät entisestään koko liiton jäsenmaksutuloa, tuleekin harkita suhteessa odotettuun jäsenmaksukasvuun. Jäsenmaksutason muutokset eivät ole todistetusti tuottaneet muille liitoille jäsenmaksutulon kasvua. Jäsenmaksun muuttaminen euromääräiseksi ilman näkymää sen tuottamasta lisätulosta tarkoittaa päätöstä liiton toiminnan kulujen leikkaamisesta sekä omaisuuden myymisestä.

Jäsenmaksuasiaa ei tule haudata ja uusia tapoja maksaa jäsenmaksua tulee aktiivisesti kehittää, mutta hallitus ei katso, että PAMin tulisi siirtyä tällä hetkellä euromääräiseen jäsenmaksuun.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen tiedoksi.

Päätös:

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Id: 3174

Tekstilisäys kaupan alan tessiin koskien loman siirtämistä työkyvyttömyyden aikana

Tausta ja perustelut:

PAM-liikealan Kuopion seudun osasto ry (025) esittää tekstilisäystä kaupan alan työehtosopimukseen 20§ vuosiloma. Loman siirtäminen Kaupan alan työehtosopimuksessa ei ole kirjausta vuosiloman siirtämisestä, vaan tämä on vuosilomalaisissa 25 § (18.3.2016/182): työkyvyttömyys vuosiloman alkaessa ja aikana. Kun Kaupan alan työehtosopimuksessa ei ole asiasta kirjausta, työantaja osapuoli on useamman kerran kyseenalaistanut, kuuluuko loman siirtäminen työtuomioistuimen toimivaltaan, kuten työtuomioistuimen ratkaisuihin TT 2023:19 ja TT 2023:18.

Työtuomioistuimen tehtävänä on käsitellä ja ratkaista erityistuomioistuimena työehto- ja virkaehtosopimuksia koskevat riita-asiat samoin kuin työehto- ja virkaehtosopimuslakeihin perustuvat, oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetussa laissa tarkemmin määritellyt riita-asiat.

Asioita ratkaistaessa joudutaan esikysymyksenä ottamaan kantaa myös työtuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle jäävään vuosilomalain 25 §:n soveltamiseen ja sen tulkintaan. Koska vuosiloman siirtämisestä ei ole ollut kirjausta työehtosopimuksessa, edellä mainittujen tapauksien johdosta oikeudenkäyntikulut ovat aiheutuneet osapuolten omiksi vahingoikseen.

Esitys:

Haluamme, että PAM ryhtyy toimenpiteisiin, jossa kaupan alan työehtosopimukseen 20§ Vuosilomaa sisältäviin määräyksiin tulee lisätä kappale vuosiloman siirtämisestä vuosilomalain 25§ mukaisesti

Lisäyksen jälkeen ei ole tarpeellista kyseenalaistaa mihin oikeusasteeseen erimielisyydet kuuluu.

025 PAM - liikealan Kuopion seudun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Työtuomioistuimen tehtävänä on aloitteessa mainitulla tavalla käsitellä ja ratkaista työehtoja ja virkaehtosopimuksia koskevia riita-asioita. Työtuomioistuimella on siten erityistuomioistuimena lähtökohtaisesti yleistä oikeuslaitosta laajempi osaaminen ja valmius ratkaista työelämää koskevia erimielisyyksiä. Työtuomioistuimen oikeusprosessit ovat päätöksen valitusprosessin puuttuessa usein myös aikataulullisesti tehokkaampi vaihtoehto ratkaisujen saamiseksi tuomioistuimessa.

Kyseisellä työehtosopimusaloitteella ei ole varsinaista kustannusvaikutusta ja sillä tavoitellaan selkeyttä sille, minkä tuomioistuimen toimivaltaan vuosiloman siirtoa sairaustapauksissa koskevat erimielisyydet kuuluvat. Vuosiloman siirtoa koskevan säännöksen saaminen tes-määräykseksi ja työnantajaliiton valvontavelvollisuuden piiriin voisi myös edesauttaa asioiden ratkaisemista neuvotteluteitse ilman oikeusprosesseja.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3190

Työnantajan palkanmaksuvelvollisuus eturauhastutkimusten osalta

Tausta ja perustelut:

Tämä aloite koskee Kaupan työehtosopimuksen määräystä. Mielestämme aloitteessa käsitelty työehtosopimuksen määräys tulisi olla voimassa kaikissa PAMin neuvottelemissa työehtosopimuksissa. Tämän perusteella toivomme aloitteen käsittelyä valtuustossa sekä PAMin hallituksen vastausta aloitteeseen.

Voimassa olevan Kaupan työehtosopimuksen määräys: 5. POISSAOLOT 18 §
Lääkärintarkastukset Palkanmaksun edellytykset e. Poissaolo muista syistä on määräys: Kunnan järjestämät seulontatutkimukset (Vna 1339/2006: mammografia ja papakoe) mikäli käynnit eivät ole mahdollisia työajan ulkopuolella.

Eturauhassyöpä oli vuonna 2019 yleisin miesten syöpä, 5425 tapausta. Rintasyöpä oli vastaavasti naisten yleisin syöpä, 5136 tapausta. Miesten eturauhassyövän ilmaantuvuusluku oli 195,1 / 100 000 henkilövuotta kohden. Naisten rintasyövän ilmaantuvuusluku oli 170,5 / 100 000 henkilövuotta kohden. Lääketieteellisesti eri syöpien eriarvoisuutta on mahdotonta perustella mutta miesten ja naisten välisen tasa-arvon perusteella on vaikea löytää perustelua sille, miten syöpä, jolla olla suurempi ilmaantuvuus, ei kuulu edellä mainitun Kaupan työehtosopimuksen määräyksen piiriin. Työväestön ikääntyessä on kyseessä sairaus, jonka ilmaantuvuus lisääntyy miespuolisen työntekijäryhmän keskuudessa. Eturauhastutkimukset eivät kuulu lakisääteisten seulontatutkimusten piiriin, toisin kuin yllä mainitut mammografia ja papa-tutkimus, mutta jos työntekijä esittää työnantajalle

todistuksen siitä, että kyseisen tutkimuskäynnin syy on PSA-tutkimukseen liittyvä näytteen antaminen tai itse eturauhastutkimus, tulisi kyseinen työaika olla työnantajan palkanmaksuvelvollisuuden piirissä.

Esitys:

Ammattiosasto Helsingin Kauppatyöntekijät ry. Osasto 001:n esittää, että Kaupan työehtosopimukseen lisätään määräys, jonka perusteella miehille suoritettava eturauhastutkimus olisi palkanmaksun edellytys, jos tutkimus ei olisi mahdollinen työajan ulkopuolella. Tutkimuksen käynnin perusteena tulisi olla lääkärin suorittama arvio tutkimuksen tarpeesta. Samoin esitämme, että PAM alkaa käymään työnantaja puolen kanssa aktiivisia neuvotteluja siitä, että eturauhassyövän esitutkimuksena oleva PSA-tutkimus tulisi saada työterveyshuollon sopimusten piiriin kaikkien työnantajien osalta.

Aloitetta tukevat seuraavat ammattiosastot:

PAM – palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto Pamina003

PAM – liikealan Vaasan seudun osasto 005

PAM – keskolaisten ammattiosasto 007

PAM – Helsingin varastotyöntekijät osasto 036

PAM – liikealan Turun seudun osasto 069

PAM – Porvoon seudun osasto 188

001 PAM - Helsingin Kauppatyöntekijät ry

Hallituksen lausunto:

Esitys on ajankohtainen ja tärkeä askel tulevaisuuden ennaltaehkäisevään ja työhyvinvointia kohentavaan työelämään. Palvelualojen työn laajeneminen yhä enemmän 24/7 toimintaan ja terveystalveluiden työvoimapulan huomioiden, yhä harvemmin työntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa tutkimuskäynnin ajankohtaan. Esitys lääkärin läheteellä kohdennettuihin tutkimuksiin palkanmaksuvelvoitteella laajemminkin olisi merkittävä parannus.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3191

Yötyöaloite työssäjaksamisen tukemiseksi

Tausta ja perustelut:

Kaupan ala menee entisestään epäsäännölliseen työaikaan. Tämä vaikuttaa suuresti työntekijöiden jaksamiseen. Työvuorot ovat usein poukkoilevia ja niissä ei ole säännöllisyyttä. Olemme havainneet yötyön haasteet jaksamisen näkökulmasta. Ongelma tai haaste koskee suurimmalta osin kokoaikaisiin myyjiin. Useamman yövuoron jälkeen lepoaika on usein liian lyhyt palautumisen näkökulmasta. Yötyössä työvuoro katsotaan sen vuorokauden puolelle, milloin se alkaa. Todellisuudessa yövuoro loppuu esimerkiksi lauantai aamuna klo 6.

Tämä katsotaan vapaapäiväksi, vaikka oletkin tehnyt suurimman osan työvuorostasi lauantain puolella. Riittävä palautuminen tulisi varmistaa työvuorojen jälkeen sekä erityisesti näemme riskin lisääntyvässä yötyö ajassa. Asiaan olisi tärkeä kiinnittää huomiota ja ottaa oppia sellaiselta alalta, missä tehdään myös epäsäännöllistä työaika.

Esitys:

Helsingin Kauppatyöntekijät ry Osasto 001:n esittää, että tätä Kaupan työehtosopimuksen lisätään seuraavanlainen määräys: Vähintään 3 peräkkäisen yövuoron jälkeen tulee olla 2 kokonaista vapaa päivää. Yövuoron jälkeistä päivää ei lasketa vapaaksi vaan se katsotaan yövuorosta toipumisen lepoajaksi. Yksittäisiä yövuoroja tulee pyrkiä välttämään". Epäsäännöllistä työaika tekevien henkilöiden turvallisuudesta ja terveydestä tulee huolehtia. Työnantajan tulee huomioida myös työntekijöiden yksilölliset ominaisuudet työvuorosuunnittelussa jo ennalta. Ikääntyvien henkilöiden jaksaminen vuorotyössä tulee myös huomioida paremmalla tasolla jatkossa.

Taustaa ja perustelut:

Tämä aloite koskee Kaupan työehtosopimuksen määräystä. Mielestämme aloitteessa käsitelty yötyöhön liittyviä lepoaika määräyksiä tulisi parantaa muissakin PAMin neuvottelemisissa työehtosopimuksissa. Aloitteessa käsiteltyä ongelmaa koskee varsin laaja osuutta jäsenistössämme. Tämän perusteella toivomme aloitteen käsittelyä valtuustossa sekä PAMin hallituksen vastausta aloitteeseen.

Erityisesti kaupan alalle on tullut aukiolomuutosten myötä entistä enemmän epäsäännöllistä työaika tekeviä työntekijöitä. Samalla henkilöllä voi olla saman viikon aikana vuorokauden eri aikoina erilaisia työaikoja. Yövuorot kuormittavat erityisesti. Ongelma on yövuorojen jälkeinen lepoaika.

Tämänhetkinen TES ei huomioi riittävästi yötyövuoroja tekevien ihmisten lepoaikoja. Epäsäännöllinen työaika on tullut jäädäkseen ja onkin tärkeää huomioida nämä terveyteen liittyvät asiat jatkossa paremmin.

Eri aloilta on varmasti löydettävissä hyviä ratkaisuja haasteiden selättämiseksi. Esimerkki: Tällä hetkellä yövuoro voi alkaa ennen klo 00, jolloin vuoro katsotaan alkavan tämän vuorokauden aikana. Jos vuoro alkaa perjantai iltana klo 22 ja päättyy lauantai aamuna klo 6, niin tehty vuoro katsotaan perjantain vuoroksi ja pahimmassa tapauksessa lauantai katsotaan vapaapäiväksi. Henkilö voi tämän jälkeen mennä töihin sunnuntai aamuna. Nukkumista ei huomioida riittävästi, vaikka vuorosta on suurin osa työtunneista lauantain puolella. Lepoaikaa ei ole Kaupan työehtosopimuksen määräyksessä huomioitu Työturvallisuuslain edellyttämällä tavalla.

Voimassa olevassa Kaupan työehtosopimus 3. Työaika 6 § Työaika Yötyö 11 sisältää määräyksen: " Vähintään 5 peräkkäisen yövuoron jälkeen tulee olla 2 vapaata. Yksittäisiä yövuoroja tulee pyrkiä välttämään". Voimassa oleva työehtosopimuksen määräys jättää tällä hetkellä työnantajalle liikaa tulkinnan varaa. Pitkällä ajalla yötyö kasvattaa muun muassa sydän- ja verisuonitautien, rintasyövän ja diabeteksen riskiä. Yötyö voi lisätä myös keskenmenon ja liian aikaisen synnytyksen riskiä. Väsymykseen ja unettomuuteen liittyvät oireet ovat yötyöntekijöillä yleisiä. Univaje haittaa ihmisen kognitiivista suoriutumista eli kykyä käsitellä tietoa. On todettu, että 24 tunnin valvomisen aiheuttama väsymys vaikuttaa ihmisen kognitiiviseen suorituskyykyyn samoin kuin 0,5–1 promillen humalatila.

Työtapaturmien riski kasvaa myöhäisissä ja pitkään kestävässä työvuoroissa. Varsinkin ammattiliikenteessä tarkkaavaisuuden pienikin herpaantuminen voi olla kohtalokasta. Yötyövuorista lähdetään usein myös omalla autolla, jolloin on selkeä riski työmatkoilla, kun väsymys painaa riittämättömän levon vuoksi.

Yötyötä voidaan pitää nykyään yhtenä keskeisenä vakavia terveysriskejä aiheuttavana työympäristön riskitekijänä. Monet perinteiset fyysiset ja kemialliset altisteet työpaikoilla ovat käyneet harvinaisemmiksi työsuojelun tehostumisen ja toimialamuutosten myötä. Yötyö lisää riskiä sairastua moniin yleisiin ja vakaviakin terveyshaittoja aiheuttaviin sairauksiin.

Työajoilla on monia vaikutuksia jaksamiseen, työhyvinvointiin, terveyteen, työkykyyn ja tuottavuuteen. Yövuorot ja aikaiset aamuvuorot aiheuttavat univajetta ja työvireys voi heiketä. Vuorotyö lisää myös työtapaturmien riskiä. Työn ja muun elämän yhteensovittaminen hankaloituu, mikäli ennakointi- ja vaikutusmahdollisuudet työaikoihin ovat vähäisiä.

Työterveyslaitoksen tutkimuksen suosituksia: Yövuorot tulisi olla mahdollisimman vähän. Toistuva yötyö häiritsee uni-valverytmiä ja lisää monia terveys- ja turvallisuusriskejä. Peräkkäisiä yövuorot tulisi olla mahdollisimman vähän, korkeintaan kolme peräkkäin. Useat peräkkäiset yövuorot korostavat vuorokausirytmien häiriintymistä lisäten yötyöhön liittyviä terveyshaittoja.

Raskaana olevilla naisilla useat yövuorot lisäävät keskenmenon riskiä. Raskauden aikana yövuoroja tulisi olla korkeintaan yksi viikossa.

Työterveyslaitoksen suosituksia palautumiseen, mitä olisi tärkeä huomioida kaikissa PAMin TESseissä, jos työajat ovat vuorokauden kaikkina aikoina. Työvuorojen välinen vapaa-aika tulisi pääsääntöisesti olla vähintään 11 tuntia. Lyhyet työvuorovälit vähentävät mahdollisuutta palautumiseen ja lisäävät sairauspoissaolojen ja tapaturmien riskiä. Ylikuormituksen raja-arvon erityisperusteena on työaikalaki. Työjakson viimeisen yövuoron jälkeen vapaata tulisi olla vähintään 48 tuntia. Yötyöstä palautuminen kestää vähintään kaksi vuorokautta. Alle 28 tuntia kestävä palautumisjakso yövuoron jälkeen lisää toistuvasti esiintyessään aivoverenkierron häiriöiden ja raskaana olevilla odotusajan riskejä.

Tutkimustiedon perusteella terveyden ja palautumisen kannalta kolme tärkeintä huomioitavaa asiaa yötyötä sisältävässä jaksotyössä ovat: yövuorojen määrä, peräkkäisten työvuorojen välinen vapaa-aika ja työajan pituus kahden vapaapäivän välisessä työjaksossa.

Myös työsuojeluviranomaisten määräysten mukaisesti yötyö tulee arvioida työpaikan vaarojen arvioinnin perusteella. Työnantajan tulee tarvittaessa vähentää yötyön aiheuttamia terveyshaittoja.

Työnantaja voi esimerkiksi vähentää yötyön määrää, rajoittaa yövuoron pituutta, vähentää peräkkäisiä yövuoroja ja huolehtia, että työntekijän on mahdollista palautua yötyöstä. Yötyön aiheuttamia terveyshaittoja voivat vähentää myös työntekijöille annettava opetus ja ohjaus terveellisistä elintavoista ja oikeasta unirytmistä.

Yksilölliset erot yötyöhön sopeutumisessa voivat olla suuria. Kuormittumisen suuruuteen vaikuttavat yksilöllisten ominaisuuksien lisäksi esimerkiksi työn vaatimukset, kuten jatkuva valppaana olo, työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen sekä työmatkaan käytettävä aika.”

Palvelualoilla työskennellään myös yövuoroissa pahimmillaan yksin, mikä lisää psykososiaalista kuormitusta työstä. Tämä olisi myös tärkeää huomioida.

Viranomaisen (AVI) ohjeiden mukaisesti Vaarojen arvioinnin perusteella työnantajan tulee tehdä johtopäätöksiä siitä, millaisia toimia on tarpeen tehdä ja missä aikataulussa. Työnantajan tulee vähentää psykososiaalisten kuormitustekijöiden aiheuttamaa vaaraa tai haittaa. Yötyön tekeminen aiheuttaa psykososiaalista kuormitusta ja se korostuu, jos on vielä muita kuormitustekijöitä työpaikalla lisäksi. Esimerkiksi yksintyöskentely tai alueen rauhattomuus.

Ikääntyvät tulisi myös huomioida erityisesti Työterveyslaitoksen tutkimuksen perusteella. Yli 40–50 vuoden ikä heikentää unen laatua, ja siirtää usein elimistön uni-valverytmiä aikaisemmaksi, minkä vuoksi palautuminen erityisesti yövuorojen jälkeen heikkenee. Ikääntymiseen liittyy myös kroonisten sairauksien yleistymisen, mikä voi lisätä työn yleistä kuormittavuutta. Työterveyslaitoksen suosituksen mukaan yli 50-vuotiailla olisi hyvä huomioida: yötyön vähentämistä, tarvittaessa mahdollisuutta lyhyempään kokonaistyöaikaan ja lyhyempiin työvuoroihin sekä lyhyiden työvuorovälien välttämistä riittävän palautumisen mahdollistamiseksi. Yksilöllinen jousto ja siihen liittyvät työvuorotoiveet ovat tärkeitä, mutta niitä tulee toteuttaa rajoissa, joissa ne eivät aiheuta voimakasta ylikuormitusta.

Aloitetta tukevat seuraavat ammattiosastot:

PAM – palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto Pamina 003

PAM – liikealan Turun seudun osasto 069

PAM – Porvoon seudun osasto 188

001 PAM - Helsingin Kauppatyöntekijät ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa pureudutaan yötyöhön, jolla on tutkitusti negatiivisia vaikutuksia työntekijän terveyteen ja hyvinvointiin. Myös Työterveyslaitos (2021) kiinnitti huomioita yötyöhön kaupan alan työaikoja ja niiden yhteyttä työntekijän hyvinvointiin selvittäneessä tutkimuksessaan. Siinä havaittiin, että yötyöjaksojen jälkeiset palautumisajat olivat liian lyhyitä: jopa puolessa tapauksista yötyöjakson jälkeinen vapaa oli alle 48 tuntia ja yli kolmanneksessa peräti alle 28 tuntia. Lisäksi yksittäiset vapaapäivät yötyöjaksojen välissä haittasivat yötyörytmiin sopeutumista.

Huomionarvoista oli myös se, että kauppojen aukiolojen vapautumisen myötä yötyötä tekevien määrä oli lisääntynyt.

Aloitteessa esitettyä vastaavasti Työterveyslaitos suositteli, että jokaisen yötyöjakson jälkeen annettaisiin vähintään kaksi vapaapäivää ja että ylipäänsä vältettäisiin yksittäisiä työpäiviä ja vapaapäiviä. Lisäksi yövuorojaksot olisi syytä pitää enintään kahden–kolmen päivän pituisina.

Suosituksen mukaisesti ja jäsenistöltä tulleiden aikaisempien aloitteiden pohjalta vuoden 2022 kaupan työehtosopimusratkaisun osana kiellettiin yksittäisten vapaapäivien antaminen yövuorojen välissä. Lisäksi ratkaisussa lisättiin ns. tuplavapaiden määrää ja pidennettiin vuorokausilevon vähimmäispituutta. Työehtosopimuksen työaikamääräykset eivät muutosten jälkeenkään tue riittävästi työstä palautumista. Osittain tämä johtuu aloitteessa mainitusta tilanteesta, jossa vapaapäiviä merkitään sellaisillekin vuorokausille, joiden puolella teetetään useita tunteja työtä. PAMin

tulkinnan mukaan työehtosopimus ei mahdollista tällaista työvuorojen ja vapaapäivien sijoittelua, ja joka tapauksessa on selvää, ettei vapaapäivän palauttava tarkoitus tällöin toteudu.

Vuoden 2023 kaupan sopimusratkaisun osana sovittiin liittojen välisestä työaikatyöryhmästä, jonka tavoitteena on saada työaikamääräykset tukemaan nykyistä paremmin työntekijöiden työssäjaksamista mutta tukemaan myös työn järjestämiseen liittyviä työnantajan tarpeita. Työryhmässä pyritään löytämään käytännön ohjeita tai yhteisiä tulkintoja, mutta se voi myös tehdä yhteisiä esityksiä työehtosopimuksen muuttamiseksi. Työryhmän työ käynnistyi toukokuussa, ja paraikaa sen käsiteltävänä ovat useimmat aloitteessa mainitut kysymykset kuten työvuorokauden ja vapaapäivävuorokauden määritelmät.

Työehtosopimuksen ohella työaikoihin voidaan vaikuttaa yrityksen sisällä. Esimerkiksi yhteistoimintalain tarkoittaman vuoropuhelun osana henkilöstö voi ja sen kannattaa nostaa keskusteluun mahdollisuudet edistää työhyvinvointia hyvällä työvuorosuunnittelulla. Työyhteisön kehittämissuunnitelmassa on lisäksi tarvittaessa otettava kantaa tarpeisiin edistää mm. ikääntyvien työntekijöiden työkykyä.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaikkien sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Nita Kirjarinta-Hietarinta (Helsinki-Uusimaa) totesi, että yötyön kuormittavuus on yhä enemmän tapetilla, eikä turhaan. Yötyöstä palautumista ei ole tarpeeksi huomioitu kaupan alan työehtosopimuksessa. Tämänhetkinen kirjaus antaa työnantajille todella paljon tulkinnanvaraa. Vasta viiden yövuoron jälkeen on kirjaus, että vapaita tulee olla kaksi. Tämä voi tarkoittaa sitä, että pahimmillaan voi joutua menemään esimerkiksi 4–5 yövuoron ja 1,5 vapaan jälkeen jopa aamuvuoroon, esimerkiksi klo 5.55. Tai esimerkiksi vuoro, joka alkaa sunnuntaina klo 22 ja päättyy maanantaina klo 6.00, luetaan sunnuntain työvuoroksi, jolloin maanantai on vapaa. Tällöin vapaa ei olekaan todellisuudessa kahta päivää, vain puolitoista päivää, josta ensimmäinen puolikas menee nukkumiseen. Lepopäivä, jota tulee seurata 2 vapaapäivää, olisi selkeämpi kirjaus tähän.

Kirjarinta-Hietarinta totesi omasta kokemuksesta, että 5 yövuoroa ja sen jälkeen 1,5 vapaata, ei riitä palautumiseen. Olen tehnyt paljon yövuoroja, yöihmisenä koin sen sopivan minulle erittäin hyvin, mutta tehtyäni puoli vuotta edellä mainitulla syklillä töitä, paloin auttamatta loppuun. En saanut enää unta vuorojen jälkeen, mutta kun nukahdin, en meinannut herätä seuraavaan vuoroon. Tämä aiheutti sen, etten todellakaan jaksanut tehdä mitään vuorojen jälkeen tai vapailla. Erakoiduin ystävistäni ja kaikki vapaa-aika meni käytännössä työstä palautumiseen.

Yövuoroissa kaupassa usein myös tehdään todella fyysistä työtä, kuorman purkua koko yö, kun asiakkaita on vähiten. Tällä on myös oma vaikutuksensa yötyön jaksamiseen. Yötyön kuormittavuus korostuu entisestään silloin, kun työntekijä tekee muitakin vuoroja, kuin yövuoroja. Rytmien kääntäminen on elimistölle todella raskasta, eikä siihenkään ole erikseen mainintaa TESSissä, että yövuorojen jälkeen tulisi olla erillinen palautumispäivä, ja useampi vapaapäivä, jotta rytmin voisi rauhassa kääntää. Ergonominen työvuorosuunnittelu on ehdottoman tärkeää, mikäli halutaan pitää työntekijät työkykyisinä, Kirjarinta-Hietarinta totesi.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) sanoi, aloite on erittäin kannatettava ja hyvä, mutta logistiikka-alan toiveena on, että asiasta voitaisiin sopia paikallisesti toisin luottamusmiehen kanssa.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaikkien sopimusaloituskuntien käsiteltäväksi.

Id: 3192

Loma-ajan laskentamallin muuttaminen kuusipäiväisestä viisipäiväiseen

Tausta ja perustelut:

Hallitus valmistelee työntekijöiden oikeuksia, etuuksia ja työehtoja heikentäviä toimia. Tällä hallituskaudella työntekijät tulevat saamaan ennen näkemättömät kurjistukset ja leikkaukset uuden hallitusohjelman mukaan.

On aika alkaa ajamaan isoja linjauksia työelämään erityisesti asioista, jotka ovat epäoikeudenmukaisia ja eriarvoistavat aloja. Työviikko on ollut viisipäiväinen jo yli 50 vuotta, mutta lomalaskennassa se on edelleen kuusipäiväinen. Tämä on jäänne menneisyydestä. Lomalaskennassa on aika siirtyä myös viisipäiväiseen työviikkoon. Useat toimialat kärsivät työvoimapulasta. Monet ihmiset taas eivät jaksakaan nykyviikon raskasta työelämää. Yhden lomaviikon lisääminen on keino parantaa palkansaajien hyvinvointia ja työssä jaksamista sekä parantaa alojen vetovoimaisuutta, millä on arvoa myös laajemmin yhteiskunnassa.

Työntekijäliittojen pitäisi ajaa tätä aloitetta yhdessä, koska tällöin on parempi mahdollisuus saada se läpi. Asiasta on tullut aloitteita muiltakin ammattiliitoilta (esim. Insinööriliitto, Kauppalehti 29.7.2023).

Esitys:

PAM – liikealan Savonlinnan osasto 017 ry:n aloite Palvelualojen ammattiliiton valtuustolle: Loma-ajan laskentamallin muuttaminen kuusipäiväisestä viisipäiväiseen ja yhden (1) lisälomaviikon lisääminen vuosilomaan.

017 PAM - liikealan Savonlinnan osasto ry

Hallituksen lausunto:

Vuosilomalain mukaan lomaa kertyy työsuhteen alussa kaksi päivää kuukaudelta. Kun työsuhde on lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä kestänyt vuoden, kertymä on kuukautta kohti kaksi ja puoli päivää.

Ansaittu vuosiloma sijoitetaan arkipäiville, joita vuosilomalain mukaan ovat kaikki muut viikonpäivät paitsi sunnuntait, kirkolliset juhlapäivät, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, juhannusaatto, pääsiäislauantai ja vapunpäivä. Vuosilomaviikko on siten lain mukaan kuusipäiväinen.

Aloitteen tavoitteena on loman sijoittamismääräyksiä muuttamalla saavuttaa vuosiloman pidentäminen yhdellä viikolla. Laskennallisesti pelkästään yhden päivän kustannusvaikutus on n. 0,4 %. Yhdessä lomarahamääräysten (50 % lomapalkasta) kanssa kustannusvaikutus muodostuu vieläkin suuremmaksi. Yhden viikon lisäämisellä on siten huomattavia kustannusvaikutuksia.

Nyt voimassa olevassa hallituskokoonpanossa tällaisen muutoksen läpi vieminen lakimuutoksena ei ole realistista. Jo voimassa olevan hallitusohjelman perusteella on päinvastoin uhkana palkansaajien oikeuksien, etuuksien ja työehtojen heikentyminen, joiden estämiseen PAM vaikuttaa yhdessä muun ay-liikkeen kanssa kaikin keinoin.

Työajan lyhentäminen (palkallisena) tukee aloitteessa esitetyn mukaisesti hyvinvointia, työssäjaksamista sekä palvelualojen vetovoimaisuutta.

Siksi työajan lyhentäminen sinänsä eri muodoin ja keinoin toteutettuna on kannatettava tavoite, jota tulee edistää pitkäaikaisempana tavoitteena yhdessä muun ay-liikkeen kanssa.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen kaupan sopimuslatoimikuntien käsiteltäväksi.

Id: 3193

Ilmaisen työvoiman käyttö ravintola-alalla

Tausta ja perustelut:

Kentältä saamiemme tietojemme mukaan edelleen nuorille ja maahanmuuttajataustaisille henkilöille teetetään ilmaisia koevuoroja vedoten ammattitaidon näyttöön. Olemme tehneet tästä jo vuonna 2021 syysvaltuustolle aloitteen, mutta tähän asiaan ei ole liiton osalta puututtu tarpeeksi järeillä toimilla, koska tätä tapahtuu edelleen ravintola-alalla.

Esitys:

PAM hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto 702 ry esittää, että ammattiliiton pitäisi huomioida seuraavalla neuvottelukierroksella tämä asia. Nuoret juuri työelämän aloittavat sekä maahanmuuttajataustaiset henkilöt saavat ravintola-alasta vääränlaisen kuvan. Meidän PAMina kuuluu auttaa näitä heikommassa asemassa olevia henkilöitä.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Kuten aloitteen tekijä on maininnut, on näistä ilmaisista koevuoroista tehty aloite 2021 syysvaltuustolle, josta se on siirretty käsiteltäväksi MaRaVa alan sopimuslatoimikuntiin. On väärin, mikäli työnantaja käyttää näitä ns. koevuoroja muuhun tarkoitukseen kuin osaksi todellista työpaikan hakuprosessia. Jos koevuoron aikana teetetään normaali työvuoro, jossa ollaan esimerkiksi osana ravintolan asiakaspalvelua, on se työn teettämistä ja siitä tulee maksaa palkka. Jos taas koevuoro on järjestetty niin, että kyseessä on selkeästi erikseen järjestetty tilanne, joka ei ole mitenkään osana ravintolan normaalia toimintaa tai asiakaspalvelua, voi kyseessä olla ennen työsuhteen solmimista tehty koevuoro. Tällaiseen ennen työsuhteen voimassaoloa olevaan työsuoritukseen ei silloin päästä määrittämään ehtoja työehtosopimuksella. Asian nostaminen esille ja tiedon jakaminen asiasta esimerkiksi osana erilaisissa näille kohderyhmille tarkoitetuissa kanavissa olisi tärkeää. Myös työpaikoilla tulisi puuttua asiaan, esimerkiksi luottamushenkilöiden toimesta, jos näitä koevuoroja käytetään osana työpaikan normaalia toimintaa.

Päätösesitys:

Valtuusto päättää siirtää aloitteen tiedoksi matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden sopimuslatoimikunnille, viestintä- ja yhteiskuntapoliittiselle osastolle ja järjestö- ja aluetoiminnan osastolle.

Päätös:

Valtuusto päätti siirtää aloitteen tiedoksi matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluiden sopimuslatoimikunnille, viestintä- ja yhteiskuntapoliittiselle osastolle ja järjestö- ja aluetoiminnan osastolle.

Id: 3194

Ravintola-alan brändäys

Tausta ja perustelut:

Me PAMissa pidämme ravintola-alaa läpikulkualana, emmekä saa kiinnitettyä juuri alalle tulleita uusia tekijöitä ravintola-alan työpaikkoihin sekä ammattiliittoomme. Meillä on pitkään alalla olevia henkilöitä, jotka kokevat tämän halventavana ilmaisuna. Esimerkiksi kiinteistöpuolesta ei puhuta samalla tavalla läpikulkualana, ei edes mediassa.

Esitys:

PAM hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto 702 ry esittää, että meidän PAMissa täytyy muuttaa se, että puhumme ja kirjoitamme arvostavasti alastamme. Näin saamme tulevat osajat kiinnittymään alaamme ja ammattiliittoomme paremmin.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esiin nostettu asia on tärkeä ja huolestuttavakin. Ammattiliittona tehtävämme on nostaa työelämässä olevia ongelmia esiin ja julkisuuteen, jotta niitä voitaisiin korjata ja jotta työolosuhteet ja työntekijöiden oikeudet paranisivat. Toisaalta tehtävämme on tuoda esiin pamilaisia aloja positiivisessa valossa ja nostaa esiin - ja myös luoda - jäsentemme ammattiylpeyttä. On ehdottoman tärkeää, ja PAMin brändin mukaista, että puhumme ja kirjoitamme pamilaisista aloista ja työntekijöistä aina arvostavasti. Tämä lisää työntekijöiden kiinnittymistä työhönsä ja myös ammattiliittoon. Asia on hyvä nostaa esiin, jotta puhutavan ja kenties yksittäisten sanojenkin vaikutusten laajuus ymmärretään. Asia koskettaa kaikkia pamilaisia riippumatta työtehtävästä. Olemme kaikki sekä PAMin, jäsentemme että sopimusalojemme edustajia.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen tiedoksi.

Päätös:

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Id: 3195

Oma palvelusektori maahanmuuttajataustaisille jäsenille

Tausta ja perustelut:

Tämän hektinen hallitus haluaa tuoda työperäistä maahanmuuttoa Suomeen. Tämän vuoksi meidän ammattiliittona on valmistauduttava palvelemaan maahan työhön tulevia. He tulevat työskentelemään myös pamilaisilla aloilla ja näin ollen heidät pitää saada järjestäytymään ammattiliittoomme. Ammattiliittona meidän tulee taata heille tasavertainen työelämä sekä riittävä toimeentulo Suomessa. Meidän tulee palvella heitä heille ominaiseen tapaan. Heille on tärkeää kohdata liiton työntekijä/aktiivi kasvotusten.

Esitys:

PAM hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto 702 ry esittää, että PAMin valtakunnallisessa sekä alueellisessa toimintasuunnitelmassa pitää ottaa huomioon tekstissä mainitut seikat.

702 PAM - hotelli- ja ravintola-alan Turun osasto ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitettyyn huoleen on varauduttu. PAMin henkilökunta on käynyt henkilöstökoulutuksena monikulttuurisuuskoulutuksen, liiton materiaaleja pyritään tuottamaan useampana kieliversiona, puhelinlinjoilla ja aluetoimistoilla kyetään palvelemaan maahanmuuttajataustaisia jäseniä monipuolisesti. Ensi vuonna on tarkoitus aloittaa myös erityinen ESR-rahoitteinen maahanmuuttajahanke, jonka avulla luodaan uusia ja entistä laajempia verkostoja maahanmuuttajien keskuuteen, edesautetaan suomalaisen työelämän tuntemuksen kehittymistä ja kehitetään myös ammattiliiton tapoja toimia maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden kanssa.

PAMin kuluvan kauden strategiassa on myös tunnistettu maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden järjestäytymisen suuri merkitys. Edelleen on kuitenkin paljon työtä tehtävänä, jotta ammattiliiton toiminnan merkitys laajemmin tiedostetaan maahan muuttaneiden keskuudessa ja järjestäytymisintoa saadaan nostettua. Haasteellista on myös ollut saada maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä lähtemään mukaan ammattiosastojen toimintaan tai työpaikkojen luottamushenkilöiksi. Näissä tavoitteissa onnistuminen on liiton edunvalvonnan onnistumiselle erittäin tärkeää.

Päätösesitys:

Valtuusto merkitsee aloitteen tiedoksi.

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) kertoi tämän aloitteen olevan hänen oman osastonsa tekemä, ja he ovat tyytyväisiä hallituksen lausuntoon. Kuten hallituksen lausunnossa todetaan, on haastava saada maahan muuttaneita mukaan ammattiosastotoimintaan tai luottamusmieheksi, niinpä aktiivien ja luottamushenkilöiden olisi tehtävä aktiivisesti töitä kentällä heidän mukaansa saamiseksi. Hasunen totesi, että hyvänä esimerkkinä tästä on valtuuston jäsen Saman Simani, joka kertoi täällä tänään lähteneensä mukaan liiton toimintaan aktiivin kannustuksesta. Hasunen kertoi, että hänen oma osastonsa järjesti liittoinfon-tapahtuman avoimet ovet -periaatteella. Paikalle tuli 13 henkilöä ja heiltä saatiin arvokasta palautetta, miten tilaisuuksia kannattaa järjestää, jotta innokkaita saadaan mukaan. Hasunen haastoi kaikki osastojen puheenjohtajat ja aktiivit kannustamaan oman osaston maahanmuuttajataustaisia jäseniä mukaan johonkin tapahtumaan vuonna 2024.

Päätös:

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Kokous keskeytettiin lounastauon ajaksi klo 11.53. Menettelytapavaliokunta kokoontui käsittelemään muutosesitykset lounastauolla.

Kokousta jatkettiin klo 13.00 puheenjohtajana **Suvi Röntynen**.

Menettelytapavaliokunta esitti vastauksensa muutosesityksiin.

** Puheenvuorot muutosesityksiin on kirjattu pöytäkirjaan kunkin aloitteen kohdalle.*

Todettiin, että valtuustolle tehdyt aloitteet on käsitelty ja ne lähetetään eteenpäin valmisteluun päätettyjen linjausten mukaisesti.

Todettiin myös, että viime kevätvaltuuston aloitteiden päätösten seuranta löytyy Aloiterekisteristä liiton verkkosivuilta.

9. Vuoden 2024 toimintasuunnitelma

Asiakohdan alussa menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja **Annika Rönni-Sällinen** kertoi menettelytapavaliokunnan puolesta, että menettelytapavaliokunta tekee **muutosesityksen** hallituksen esitykseen toimintasuunnitelmaksi vuodelle 2024 kohtaan ” Maahan muuttaneet palvelualojen työntekijät”.

Rönni-Sällinen kertoi, että ko. kohta toimintasuunnitelmassa on kirjoitettu oletuksella, että liitto olisi ensi vuonna pystynyt käynnistämään laajemman ESR- rahoitetun maahanmuuttajahankkeen. Nyt on saatu alustava tieto, ettei rahoitusta saada ja tämän takia toimintasuunnitelmaa pitää muuttaa tältä osin.

Muutosesitys toimitettiin valtuustolle erillisenä liitteenä (liite 1).

Rönni-Sällinen kertoi vielä, että liiton hallitus tekee ensi viikon kokouksessaan päätöksiä, miten maahanmuuttajatoimintaa lähdetään tekemään.

Seuraavaksi kuultiin toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoisen** alustus vuoden 2024 toimintasuunnitelmasta.

Anni Hasunen (Lounais-Suomi) esitti **kannatetun muutosesityksen** sivulle 5 kohta 8 Yhteiskuntavaikuttaminen. Lause: PAM pyrkii kasvattamaan pamilaisten äänestysaktiivisuutta ja luomaan vaalien ympärille keskustelua palvelualojen työntekijöitä koskevista työelämäasioista.

Muutosesitys: PAM kasvattaa pamilaisten äänestysaktiivisuutta ja luo vaalien ympärille keskustelua palvelualojen työntekijöitä koskevista työelämäasioista.

Kannattajat: Esa Hoppendorff ja Arvo Mäkilä

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti **kannatetun muutosesityksen**: Lisätään sivulle 2. kappaleen ”ensimmäiset työehtosopimukset irtisanotaan” loppuun seuraava virke: **Työntekijöiden asemaa heikentävät lakimuutokset tullaan huomioimaan osana neuvottelutavoitteita.**

Kannattaja: Petri Leskelä

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) esitti toisen **kannatetun muutosesityksen**:

Kohta Viestintä. Lisätään kappale sivulle 5 kohtaan 7) viimeiseksi kappaleeksi:

Liitto korostaa viestinnässään enemmän ammattiliiton joukkovoiman merkitystä ja viestii aktiivisesti työpaikkatason edunvalvonnan tärkeydestä, sekä tuo esiin viestinnässään jäsenten mahdollisuuksista vaikuttaa ja ratkaista paikallisia ongelmia itsenäisesti. Järjestämisideologian on näyttävä myös viestinnässä ja ammattiliiton ydintehtävän, sekä olemassaolon oikeutuksen, on oltava selvä jokaiselle alan työntekijälle.

Kannattaja: Petri Leskelä

Maria Juntunen (Helsinki-Uusimaa) puhui EU-vaalien tärkeydestä ja kysyikin, kuinka moni on tietoinen elokuussa 2023 tapahtuneesta siirtymäajan päättymisen myötä tulleista vaikutuksista nollasopimuksiin eli tarvittaessa töihin kutsuttavista? Tämä on yksi esimerkki EU-lainsäädännön tuomasta vaikutuksesta työelämään. Juntunen kertoi, että tämän lainmuutoksen myötä hänen työpaikallaan loppuivat kaikki nämä vastentahtoiset nollasopimukset. EU-vaalien tärkeyttä ei kannata unohtaa. Juntunen kertoi omansa osastonsa järjestävän EU-vaaleihin liittyvän seminaarin, jossa avataan EU-lainsäädännön sisältöä ja vaikutuksia meille duunareille. Hän kannusti muitakin osastoja järjestämään jonkun tapahtuman äänestysaktiivisuuden nostamiseksi ja kysyi kuinka PAM huomioi tulevat vaalit konkreettisesti?

Kokouksen puheenjohtaja totesi, että hallituksen esitykseen toimitusajankohdaksi on tehty kolme kannatettua muutosesitystä sekä yksi muutosesitys menettelytapavaliokunnalta ja että menettelytapavaliokunta kokoontuu tänään kahvitauolla ja tähän asiakohtaan palataan myöhemmin.

Menettelytapavaliokunnan kokoonnuttua **Annika Rönni-Sällinen** kertoi menettelytapavaliokunnan puolesta, että Anni Hasusen tekemään muutosesitykseen menettelytapavaliokunta esitti sisällöllisesti lähes esitettyä kirjausta:

PAM toimii pamilaisten äänestysaktiivisuuden kasvattamiseksi ja luo vaalien ympärille keskustelua palvelualojen työntekijöitä koskevista työelämäasioista.

Menettelytapavaliokunnan perusteena tälle oli se, että liitto ei pysty mitenkään mittaamaan pamilaisten äänestysaktiivisuutta. Tämän takia ei voi sanoa, että äänestysaktiivisuutta kasvatetaan.

Aleksi Pakarisen tekemään muutosesitykseen menettelytapavaliokunta esitti myös sisällöllisesti lähes samaa kirjausta stilistisin muutoksin:

Työntekijöiden asemaa heikentävät lakimuutokset tullaan huomioimaan neuvottelutavoitteita valmisteltaessa.

Menettelytapavaliokunnan perusteena tälle oli se, että liiton hallitus päättää neuvottelutavoitteet.

Aleksi Pakarisen toiseen muutosesitykseen menettelytapavaliokunta esitti kirjausta:

Viestinnässä korostetaan ammattiliiton joukkovoiman merkitystä ja työpaikoilla tapahtuvan edunvalvonnan tärkeyttä. Viestinnän keinoin tuodaan esille mahdollisuuksia ja tapoja ratkaista jäsenten ja työyhteisöjen paikallisia ongelmia itsenäisesti.

Menettelytapavaliokunnan perusteena tälle oli se, että Pakarisen esittämä jälkimmäinen virke näkyy jo nyt ja on tullut esiin viime vuosina viestinnässä ja liiton toiminnassa enemmän kuin koskaan aiemmin.

Kaikki menettelytapavaliokunnan muutosesitykset toimintasuunnitelmaan hyväksyttiin.

Hyväksyttiin muutoksin toimintasuunnitelma vuodelle 2024.

Puheenjohtajaksi vaihtui **Sami Viitasaari**.

10.

Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2024

Hallitus esitti valtuustolle, että jäsenmaksu vuonna 2024 on 1,5 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Niiden jäsenten osalta, joiden Palvelualojen työttömyyskassan jäsenmaksua liitto ei maksa, jäsenmaksu on 1,0 % jäsenen veronalaisesta tulosta. Hallituksella on vuoden 2024 aikana oikeus jäsenhankintakokeiluissa määräaikaaisesti poiketa tästä jäsenmaksupäätöksestä.

Kuultiin toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoisen** esittely PAMin jäsenmaksusta ja edellisellä valtuustolla jäsenmaksun suuruuden päätöksenteon pohjana olleista taustatiedosta ja -materiaalista.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Timi Itkonen (Häme-Kaakkois-Suomi) totesi, että esityksen mukaan hallituksella on ensi vuonna oikeus jäsenhankintakokeilussa määräaikaaisesti poiketa jäsenmaksupäätöksestä. Hän toivoi, että mikäli tästä poiketaan, tulisi tästä ennakkotieto mahdollisuuksien puitteissa toimitettuna valtuustolle, sekä ammattiosastoille vähintään kaksi kuukautta etukäteen, jotta ammattiosastot pystyvät organisoimaan omia jäsenhankintaan liittyviä toimenpiteitä oikea aikaisesti. Tänä vuonna tieto kesätyöjäsenyys kampanjasta tuli hyvin myöhään tai uutisia lukemalla. Lopuksi hän mainitsi, että YTK on vuonna 2023 lähettänyt koko vuoden jäsenmaksun laskun jäsenilleen 2. päivä tammikuuta, joten vieläkin kerkeämme halutessamme tekemään oman kampanjan ennen vuoden vaihdetta.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) kysyi voisiko työttömyyskassan maksu olla vapaaehtoinen lisämaksu ja voisiko sen sitoa ansiosidonnaisuuteen eli jos henkilö joskus joutuisi ansiosidonnaiselle, hän saisi sen 7e lisää.

Toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoinen** vastasi Autiolle, että liiton jäsenmaksu ilman kassan jäsenyyttä on 1 % ja kassaan voi liittyä myös erikseen. Ansiosidonnaisen päivärahan saamiseksi tulee kassan jäsenmaksu olla maksettu.

Tuire Autio (Helsinki-Uusimaa) tarkensi, että kassan jäsenmaksu voisi olla ns. kannatusjäsenmaksu eli henkilö voisi halutessaan maksaa vieläkin suurempaa jäsenmaksua, vaikkapa 2 %, jonka saisi sitten korotettuna ansiosidonnaisena takaisin.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) ehdotti jäsenmaksukatton sijaan ns. jäsenmaksulattiaa eli voisiko olisi alin palkkatulo, josta jäsenmaksu perittäisiin?

Toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoinen** kommentoi Mäkilälle, että jäsenmaksun määrän maksaminen perustuu luottamukseen, emmekä pysty tietämään maksaako jäsenet oikein jäsenmaksuaan. Lattiamallissa riskinä on jäsenmaksua maksamattomien jäsenten määrän kasvu.

Arvo Mäkilä (Lounais-Suomi) ehdotti perusosaa, jonka perusteella jäsenmaksu määräytyy ja liikaa maksettu jäsenmaksu palautettaisiin jäsenelle ns. veronpalautumallisesti.

Saman Simani (Helsinki-Uusimaa) kysyi, voisiko nuorille jäsenille tai uusille jäsenille kokeilla esimerkiksi 1 %:n jäsenmaksua?

Toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoinen** kommentoi Mäkilälle, että veronpalautusmalli on hyvää ajattelua ja kaikki uudet ideat jäsenmaksumalleiksi ovat tervetulleita ja niistä voi olla suoraan yhteydessä häneen. Simanille hän kommentoi, että jäsenmaksumalleissa liiton pitää toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Nuoret ovat sellainen kohderyhmä, että heille olisi hienoa kehittää jotain uutta kokeiltavaksi.

Aleksi Pakarinen (Helsinki-Uusimaa) totesi, että ammattiliitto PROlla on alle 36-vuotiaille jäsenmaksu 99 euroa vuodessa. Lisäksi Pakarinen ehdotti, että jäsenmaksupalautusmallissa palautusrahoilla voitaisiin rakentaa lakkokassa ja jäsenillä olisi intressi pysyä liitossa lakkoa odotellessa.

Päätettiin jäsenmaksun suuruudesta hallituksen esityksen mukaisesti.

11. **Osastopalautteen suuruus vuodelle 2024**

Hallitus esitti, että osastopalautteen suuruus vuonna 2024 on 11 % liiton jäsenmaksuosuudesta. Tästä perusosan suuruus on 2 % ja kannusteosan suuruus 9 %.

Päätettiin osastopalautteen suuruudesta hallituksen esitysten mukaisesti.

12. **Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2024**

Hallitus esitti, että osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosaan oikeuttavat toimet vuoden 2024 aikana ovat:

1. uuden jäsenen vastaanottaminen jollain konkreettisella, henkilökohtaisella tavalla ja vähintään yksi tilaisuus osaston jäsenille,
2. yhteydenotto uuteen luottamushenkilöön, kun tieto valinnasta on tullut sekä yksi tilaisuus osaston jäsenille, jotka toimivat luottamushenkilönä,
3. jäsenhankintaan liittyvä toimi, jonka osasto voi itse valita seuraavista: jäsenhankintakampanja, jalkautuminen työpaikoille tai jäsenhankintasuunnitelman laatiminen,
4. järjestämistoimenpide, jonka osasto voi itse valita seuraavista: valmistuvien opiskelijajäsenten kontaktointi puhelimitse tavoitteena jäsenyyden päivitys, osaston työpaikkojen kartoitus (mitä ne ovat, järjestäytymisaste, lmh-tilanne) ja kontaktointi tai työpaikkatilaisuuden järjestäminen.

Osaston tulee myös vuosittain täyttää kannusteosaraportti, josta ilmenee tiedot osaston toiminnasta kuluvaan vuoteen edeltävältä vuodelta. Kaikki neljä kohtaa tulee olla suoritettuina, jotta kannusteosa voidaan osastolle suorittaa.

Päätettiin jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteista esityksen mukaisesti.

13. **Tilintarkastajien palkkioiden perusteet**

Hallitus esitti, että tilintarkastajille maksetaan palkkiot kohtuullisen laskun mukaan.

Päätettiin palkkioiden perusteista esityksen mukaisesti.

Kokous keskeytettiin 21.11. klo 15.10.

Kokousta jatkettiin 22.11. klo 9.00 esityslistan kohdasta 15. puheenjohtaja **Suvi Röntynen**.

Puheenjohtaja avasi esityslistan kohdan 15. Kokouksen päätöslausuma. Kuultiin päätöslausumavaliokunnan puheenjohtaja **Marika Kalho-Naukkarinen** esittely valiokunnan esityksestä kokouksen päätöslausumaksi. Asiakohta jätettiin auki ja siirryttiin kohtaan 14.

14. Vuoden 2024 talousarvio

Aluksi kuultiin Palvelualojen työttömyyskassan kassanjohtaja **Ilkka Nissilän** esittely työttömyyskassan ajankohtaisista asioista.

Seuraavaksi kuultiin talousjohtaja **Jukka Mattilan** esittely liiton vuoden 2024 talousarviosta.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Janne Korva (Pohjois-Suomi) esitti **kannatetun muutosesityksen:**

Lomatoimintakiinteistöt: Tappiollisista lomatoimintakiinteistöstä luovutaan.

Kannattajat: Taina Ahinko, Outi Huhtakallio

Korva esitti perusteena sen, että nykyiset lomatoimintakiinteistöt eivät palvele jäseniä riittäväällä tavalla ja toiminta on liitolle tappiollista. Sen sijaan voisimme suosia ammattiosastojen omien loma-asuntojen vuokraamista jäsenille.

Outi Huhtakallio (Keski-Suomi-Pohjanmaa) esitti **kannatetun muutosesityksen:**

Henkilökunnan ruokailuun oli suunniteltu vuodelle 2024 403 844e, mikä on yli 70 000e enemmän kuin kuluvana vuonna. **Esityksemme on tässä taloustilanteessa, että korotusta ei tehtäisi ensi vuoden osalta, vaan se pysyisi ennallaan 330 310e verotusarvo huomioiden. Ja säästetty rahasumma siirretään liiton muuhun toimintaan. 152 työntekijällä se tekisi ravintoedun arvoksi 8,50e, nousisi kokonaissummaksi noin 350 000e.**

Kannattajat: Taina Ahinko, Janne Korva, Tiina Koivisto, Maria Juntunen

Lauri Iso-Lähteenmäki, Tuula Pihlajamaa

Raimo Hoikkala (pääluottamusmies, Palvelualojen ammattiliitto) kertoi lounasedun olevan liiton työntekijöiden työehtosopimukseen kirjattu työsuhde-etu. Lounasedun verotusarvo tulee verohallinnolta ja juuri tästä syystä ensi vuonna talousarvioissa esitetty menoarvio on tätä vuotta suurempi.

Hoikkala toivoi, että tämä henkilökunnan arvostama etu säilyisi myös tulevaisuudessa. Samalla lounasetua käyttämällä henkilökunta tukee pamilaisia aloja ja yrityksiä.

Talousjohtaja **Jukka Mattila** totesi Huhtakalliolle, että lounasedun verotusarvo tänä vuonna on 12,70e ja ensi vuonna 13,50e. Talousarviossa kustannusarvio on laskettu 13 euron mukaan, koska budjettia laatiessa ei ollut vielä tiedossa ensi vuoden verotusarvoa. Samaan kustannuspaikkaan on laskettu liiton toimistojen kahviautomaatit ja niihin liittyvät kulut noin 10 000e lisää kuluja.

Korvalle Mattila totesi, että liitto on viime vuosina luopunut useista omistamistaan kiinteistöistä. Tällä hetkellä liitto omistaa lomakiinteistön Ivalossa, lomahuoneistoja ja kaksi lomamökkiä Punkaharjulla sekä on osaomistajana sijoituskiinteistössä Helsingissä Mannerheimintienellä. Punkaharju ollut hiljaisessa myynnissä pidemmän aikaa ja Ivalon lomakiinteistöt pyritään myös myymään. Helsingin Mannerheimintien kiinteistö on ollut myös myynnissä jo pidemmän aikaa, mutta potentiaalisia ostajia on valitettavan vähän. Liitto on keskittänyt lomatoiminnan jäsenetuna Holiday Clubille.

Huhtakallio ja Korva eivät uusineet muutosesityksiään.

Päätettiin talousarviosta vuodelle 2024 hallituksen esityksen mukaisesti.

15. Kokouksen päätöslausuma

Hyväksyttiin päätöslausuma. Todettiin, että päätöslausuma laitetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Kokous keskeytettiin klo 9.45.

Tässä kohdassa valtuusto kuuli SAK:n sosiaaliasioiden päällikön Pirjo Väänäsen esittelyn ajankohtaisista sosiaaliturva-asioista.

Kokousta jatkettiin klo 11.00 puheenjohtajana **Suvi Röntynen**.

16. Kokouksen päättäminen

Valtuuston 2. varapuheenjohtaja **Christa Pessi** päätti valtuuston syyskokouksen puheeseen.

Arvoisat puheenjohtajat, sihteerit, valtuutetut, PAMin henkilökunta sekä muu kokousväki. Tänä kautena on paljon uusia valtuutettuja ja sitä kautta varmasti myös näkemyksiä. Onnittelut vielä kaikille valituille luottamustehtävästä. On hienoa olla mukana täällä teidän kanssanne. Meillä on takana kaksi päivää upeiden palvelualojen ammattilaisten kanssa.

Sami toi esille avauspuheenvuorossaan huolen siitä, että mihin on suomalainen sopimusyhteiskunta menossa. Olen samaa tässä pohtinut ja on ikävää, että entistä enemmän halutaan rajoittaa työntekijän vaikutusmahdollisuuksia asioiden päättämisessä. Nyt hallitus haluaa vaikuttaa työntekijöiden oikeuteen lakkoilla. Samaan aikaan yritetään viedä erilaisia perusoikeuksien heikennyksiä kiireellä eteenpäin.

Yhteiskuntaa ja työpaikkoja on suunnattava paremmin yhteistoimintaan ja yhteiseen keskusteluun tulevaisuudessa. Ei hallituksen tehtävä ole puuttua TES asioihin, vaan varmistaa turvallinen ja terveellinen yhteiskunta, missä jokaisella on edellytykset hyvään elämään. Nyt tällä hetkellä suunnitelluilla säästöillä tuodaan vain lisää kurjuutta esimerkiksi pienipalkkaisille aloille sekä terveydenhuoltoon. Meidän peruspilarimme ovat vaarassa.

Jokaisella työntekijällä on oikeus tulla toimeen työstään saamalla palkalla. Entistä enemmän kuulen kertomuksia siitä, miten vaikeaa on palkallaan pärjätä, ja miten taloudelliset asiat vaikuttavat työntekemiseen sekä työhyvinvointiin. Vaikka huolet eivät johdu työstä, niin ihminen on kokonaisvaltainen ja ei voi ulkoistaa työpaikalla omia huoliaan. Nämä näkyvät joskus myös ristiriitatilanteina tai työkyky asioina työpaikoilla.

Mielenasiat nousevat myös suuresti tänä päivänä esille. Samaan aikaan hallitus suunnittelee myös sinne suunnalle leikkauksia.

Työntekijöiden hyvinvointiin on tärkeä panostaa ja hyvinvoiva työntekijä jaksaa tehdä työnsä paremmin. Tämä vaatii joustoa puolin ja toisin sekä sitä, että voit vaikuttaa asioihin omalla työpaikalla.

Puheissa nostettiin myös oman elämän ja työn yhdistämistä sekä erilaisten elämäntilanteiden huomioimista työpaikoilla jatkossa. Valtuutettujen puheissa tuli esille myös työpaikan turvallisuuteen liittyviä asioita. Väkivalta ja häiriötilanteet ovat valitettavasti monella työpaikalla arkipäivää. Näin se ei saisi olla.

Työntekijöiden turvallisuus tulee varmistaa hyvin ja vastuu siitä on työnantajalla. Varmistetaan kaikkien pysyminen mukana eri työpaikoilla ja varmistetaan ammattiylpeyden nostaminen tulevaisuudessa entistä enemmän. Tuodaan esille eri alojen hyviä puolia, haasteita ja tuetaan toinen toisiamme. Ilman palvelualojen ammattilaisia suomessa ei arki tai juhla pyörisi. Kiitos mielenkiintoisista ja kantaaottavista puheenvuoroista. Muistetaan vaikuttaa vaikuttamisen paikoilla ja tuoda aktiivisesti valtuustossa esille edustamiemme jäsenten huolenaiheita sekä palautteita. Tuokaa rohkeasti omilla puheenvuoroilla sekä keskusteluilla ajatuksia esille jatkossakin. Sitä kautta meidän on mahdollisuus kehittää toimintaa aidosti jäsenten suuntaan.

Ollaan aktiivisia omalta osaltamme omalla työpaikalla ja pidetään työntekijät perillä siitä, mitä on yhteiskunnassa meneillään. Jatketaan edellisen valtuuston aloittamaa vaikuttamisen työtä ja ollaan aktiivisia. Se on meidän jokaisen vastuu. Ollaan sen luottamuksen arvoisia, mikä meille on suotu. Mennään yhdessä yhteisenä rintamana jäsenten edessä! Hyvää joulun odotusta kaikille ja tsemppiä loppuvuoteen! Turvallista kotimatkaa!
#Yhdessäolemmeenemmän

Päätettiin kokous 23.11. klo 10.56.

VAKUUDEKSI

Sami Viitasaari
puheenjohtaja

Christa Pessi
1. varapuheenjohtaja

Suvi Röntynen
2. varapuheenjohtaja

Heidi Lehikoinen
sihteeri

Anu Valve
sihteeri

Arvo Mäkilä
pöytäkirjan tarkastaja

Jonna Mikkonen
pöytäkirjan tarkastaja

Liite 1: Menettelytapavaliokunnan muutosesitys hallituksen esitykseen toimintasuunnitelmaksi 2024

MAAHANMUUTTANEET PALVELUALOJEN TYÖNTEKIJÄT

Maahanmuuttajatoiminnan uudistamista jatketaan vuonna 2024. Uudistus läpikäy kaikkia PAMin toiminnat. Tämän lisäksi vuoden aikana pyritään käynnistämään projekti, jossa tuotetaan kokonaan uusia toimintamuotoja. Tavoitteena on, että yhä useampi alojemme työntekijä löytää liiton, järjestäytyy ja osallistuu toimintaamme. koko PAMin toiminnan normaalin toiminnan kehittämisen sekä erillisen maahanmuuttaneiden hankkeen kautta.

Uutta toteutetaan vuonna 2024 alueilla ja valtakunnallisesti. Muutoksia haetaan koulutuksiin, alueelliseen toimintaan, maahanmuuttaneille suunnattuihin palveluihin (neuvontaa mm. työlupa-asioissa), sääntelyyn vaikuttamiseen ja viestintään.

Viestinnässämme erikielisen materiaalin rinnalle nostetaan erityisesti selkokielisen sisällön tuottaminen. Uusia kieliversioita tuotetaan koulutuksiin ja neuvonnan tueksi. Koulutustarjonnassa lisätään englanninkielistä tarjontaa ja suomen kielen opetusta. Sopimustoiminnassa käydään läpi työehtosopimusmääräysten kehittämistarpeita kysymyksellä: miten määräykset voisivat tukea yhdenvertaista työelämää ja säällisiä työehtoja kaikille työntekijöille.

Työperäisen hyväksikäytön ehkäisemiseksi tarvitaan vahvempaa lainsäädäntöä sekä lisää valvontaresursseja. Kotoutus tulee laajentaa myös työperäiseen maahanmuuttoon. Käymme läpi kaikki linjauksemme näihin kysymyksiin ja uudistamme tarvittaessa niitä. Seuraamme tarkoin myös Orpon-Purran työperäisen hyväksikäytön kitkemiseen liittyvien hallitusohjelmakirjausten toteutumista sekä vaikutamme valmisteluun, jotta muutoksista tulisi todellisia.

~~Vuonna 2023 valmistellun~~ Vuosille 2024-2026 valmisteltiin erillistä ESR-rahoitteista hanketta, mutta sille ei saatu rahoitusta. Projektiesitystä muotoillaan uudelleen ja siinä muotoiltuja tavoitteita on priorisoitu pyrkimyksenä toteuttaa ne mahdollisimman laajasti. ~~ESR+ -hankkeen "Vieraskielisten asiakkaiden tukeminen työelämään siirtymiseksi ja työelämässä"~~ rahoitushakemus on jätetty haun vihdoin avauduttua vuoden viivästyksen jälkeen. Tavoitteena on, että PAM toteuttaa hankkeen sisältöjä itse, mutta yhteistyötahoina ja yhteistyötahoiksi toivotaan myös alojemme työnantajia ja yrityksiä. toimivat ravintola-alan, kiinteistöpalvelualan ja kaupan alan työnantajaliitot sekä Yhteistyötä halutaan tehdä myös aiempien kumppanien Työväen sivistysliitto TSL:n, Coolla Oy:n, aluehallintoviraston, Monika-Naiset liitto ry:n, Tampereen seudun ammattiopisto Tredun, Pirkanmaan ja Uudenmaan TE-toimistojen ja Tampereen kaupungin kansainvälisen osaamisen palveluiden kanssa.

~~ESR-rahoitteisen hankkeen~~ Projektin tarkoituksena olisi osallistumisen ja vertaistuen keinoin edistää maahan muuttaneiden työntekijöiden ja työnhakijoiden järjestäytymistä, osallisuutta liitossa ja työyhteisöissä, edistää työllistymistä työvoimapolusta kärsiville palvelualoille sekä ehkäistä työperäistä hyväksikäyttöä. Tarkoitusta edistettäisiin kolmen toisiaan tukevan osan kautta.

Ensimmäisessä osassa Ensimmäisen osan lähtökohtana on kehittää yhdessä osallistujien ja luottamushenkilöiden sidosryhmien kanssa uusia tapoja sekä työkaluja palvelualoilla työskentelevien ja palvelualoille hakeutuvien maahan muuttaneiden työllistymiseen työelämävalmiuksiin sekä voimaannuttamiseen vahvistamalla osallistumista, osaamista, kohtaamista ja osallisuutta omassa toimintaympäristössään.

Verkostot ovat tie työllisyyteen ja tuovat palvelualojen työpaikat lähelle työntekijöitä. Hankkeessa Projektissa pyritään käynnistämään alueelliset vertaisverkostot, joissa voimaannutetaan palvelualoilta töitä hakevia ja palvelualoilla työskenteleviä maahanmuuttajia. Avoimissa verkostoissa osallistujat

kartuttaisivat luotettavaa perustietoa suomalaisesta työelämästä ja palvelualojen työehdoista, työpaikoista ja koulutusmahdollisuuksista sekä **saisivat** vertaistukea uramentoreilta, jotka ~~hankkeessa~~ **myös koulutettaisiin projektissa** työnhakuun. Tavoitteena ~~olisi~~ suomalaisen työelämän tuntemuksen lisääntyminen, suomen kielen osaamisen ja työelämätaitojen vahvistuminen sekä osallistujien työmarkkina-
aseman parantuminen.

Toisessa osassa vahvistettaisiin työpaikkojen ja työpaikkatoimijoiden kykyä ja **luottamushenkilöiden** valmiuksia ottaa vastaan sekä perehdyttää maahan muuttaneita ja vieraskielisiä työntekijöitä. ~~Hankkeessa~~ **Projektissa koulutettaisiin** työpaikkaohjaajia, **ensin** luottamus**henkilöitä** – ja esihenkilöitä **ja myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti myös esihenkilöitä** palvelualojen yrityksissä, jotta heillä olisi tieto ja taito kohdata moninaisuutta ja huomioida vieraskielisten erityistarpeet. ~~Hankkeessa~~ **Pyrkimyksenä on kehittää näihin tarpeisiin** työpaikkaohjaajien, luottamushenkilöiden ja esihenkilöiden koulutuskokonaisuus sekä selkokieliset, visuaaliset materiaalit työelämään ja työehtoihin perehdyttämiseksi.

~~Hankkeen~~ **Projektin kolmannessa osassa** koostuisi on **pyritään kehittämään** innostavan, saavutettavan ja pysyvän verkko**opintokokonaisuus** ~~den kehittämisen~~, joka toimisi kanavana perehtyä työelämän pelisääntöihin, palvelualoihin ja Suomessa työskentelemiseen. Opintokokonaisuuden **tarkoituksena on** tarjota Suomessa työskentelevälle tai Suomeen muuttavalle mahdollisuus**den** perehtyä palveluilla työskentelemiseen ja työehtoihin, oppia suomen kielen perusteita, ja saada tietoa koulutusmahdollisuuksista.

Osallistujaluettelo

Valtuuston puheenjohtajat

Viitasaari	Sami	Valtuuston puheenjohtaja
Pessi	Christa	Valtuuston 1. varapuheenjohtaja
Röntynen	Suvi	Valtuuston 2. varapuheenjohtaja

Helsinki-Uusimaa

1	Autio	Tuire	Valtuuston jäsen
2	Helvola	Simo	Valtuuston jäsen
3	Hyppölä	Laura	Valtuuston jäsen
4	Ikonen	Nea	Valtuuston jäsen
5	Jakobson	Tea	Valtuuston jäsen
6	Juntunen	Maria	Valtuuston jäsen
7	Kelaranta	Jouni	Valtuuston jäsen
8	Kirjarinta-Hietarinta	Nita	Valtuuston jäsen
9	Korpela	Sanna	Valtuuston 1. henkilökohtainen varajäsen (Koskinen Mira)
10	Lehtonen	Esa	Valtuuston jäsen
11	Leskelä	Petri	Valtuuston jäsen
12	Pakarinen	Aleksi	Valtuuston jäsen
13	Sewornu	Ofoe Daniel	Valtuuston jäsen
14	Simani	Saman	Valtuuston jäsen
15	Toivainen	Reetta	Valtuuston jäsen

Häme-Kaakkois-Suomi

16	Itkonen	Timi	Valtuuston jäsen
17	Jääskeläinen	Anita	Valtuuston jäsen
18	Kojo	Marina	Valtuuston jäsen
19	Nyholm	Taija	Valtuuston jäsen
20	Pio	Sanna	Valtuuston jäsen
21	Talvisilta	Anniina	Valtuuston jäsen
22	Ylä-Jääski	Petri	Valtuuston jäsen

Itä-Suomi

23	Hoffren	Jukka	Valtuuston jäsen
24	Lehtinen	Pirkko	Valtuuston jäsen
25	Männistö	Venla	Valtuuston jäsen
26	Ropponen-Korhonen	Minna	Valtuuston jäsen
27	Sundell	Milla	Valtuuston jäsen

Keski-Suomi-Pohjanmaa

28	Huhtakallio	Outi	Valtuuston jäsen
29	Isokoski	Sauli	Valtuuston jäsen
30	Kainulainen	Taina	Valtuuston jäsen
31	Kalho-Naukkarinen	Marika	Valtuuston jäsen
32	Muurmäki	Sanna	Valtuuston jäsen
33	Saukko	Päivikki	Valtuuston jäsen

34	Törmä	Tomi	Valtuuston jäsen
35	Veijanen	Elli	Valtuuston jäsen

Lounais-Suomi

36	Hasunen	Anni	Valtuuston jäsen
37	Hoppendorff	Esa	Valtuuston jäsen
38	Mäkilä	Arvo	Valtuuston jäsen
39	Ranula	Katri	Valtuuston jäsen
40	Rautio-Visuri	Janina	Valtuuston jäsen
41	Revell	Roni	Valtuuston jäsen
42	Öström	Nina	Valtuuston jäsen

Pirkanmaa

43	Alaye	Lotta	Valtuuston jäsen
44	Iso-Lähteenmäki	Lauri	Valtuuston jäsen
45	<i>Kilpinen*</i>	<i>Lilli</i>	<i>Valtuuston jäsen</i>
46	Lunden	Lea	Valtuuston jäsen
47	Nytorp	Maija	Valtuuston jäsen
48	Tahlo	Sonja	Valtuuston jäsen
49	Vuorinen-Vilen	Päivi	Valtuuston jäsen

Pohjois-Suomi

50	Juopperi	Harri	Valtuuston jäsen
51	Kettunen	Sanna	Valtuuston jäsen
52	Koivisto	Tiina	Valtuuston jäsen
53	Korva	Janne	Valtuuston jäsen
54	Kuronen	Anne	Valtuuston jäsen
55	Mikkonen	Jonna	Valtuuston jäsen

Valtakunnallinen

56	Kusmin	Johanna	Valtuuston jäsen
57	Kymäläinen	Sami	Valtuuston jäsen
58	<i>Lindgren*</i>	<i>Toni</i>	<i>Valtuuston jäsen</i>
59	Lindström	Satu	Valtuuston jäsen
60	Laitila	Satu	Valtuuston 1. henkilökohtainen varajäsen (Seilonen Tarja)

Yleisvarajäsenet

1	Ahinko	Taina	Lounais-Suomi
2	Hallikas	Marko	Helsinki-Uusimaa
3	Halme	Tanja	Valtakunnallinen
4	Laakso	Saara	Helsinki-Uusimaa
5	Pankkio	Heli	Lounais-Suomi
6	Pihlajamaa	Tuula	Pirkanmaa
7	Sairomaa	Tomi	Häme-Kaakkois-Suomi
8	Salberg	Minna	Itä-Suomi
9	Soronen	Paula	Pohjois-Suomi
10	Tulisalo	Markku	Keski-Suomi-Pohjanmaa

Hallitus

1	BUSKA	JOHANNA	Hallituksen jäsen
2	ELOKANNAS	TUULI	Hallituksen jäsen
3	FAGERSTRÖM	ULLA	Hallituksen jäsen
4	KORHONEN	MARJO	Hallituksen jäsen
5	KYRÖ	PIIA	Hallituksen jäsen
6	LAAKKONEN	HEIKKI	Hallituksen jäsen
7	LEHIKONEN	JENNI	Hallituksen jäsen
8	LEHTO	MERJA	Hallituksen jäsen
9	LESKINEN	ULLA	Hallituksen yleisvarajäsen
10	LÄHDESNIEMI	MARKO	Hallituksen jäsen
11	MÄKELÄ	MELINA	Hallituksen yleisvarajäsen
12	PUHAKKA	HANNA	Hallituksen jäsen
13	RANTANEN	LASSI	Hallituksen jäsen
14	RUOKONEN	MIKKO	Hallituksen jäsen
15	SAHLMAN	KAISAMARI	Hallituksen jäsen
16	TAMMINEN	LIISA	Hallituksen yleisvarajäsen
17	VAKKURI	ARJA	Hallituksen jäsen
18	VEHMAS	PÄIVI	Hallituksen jäsen

Työttömyyskassan hallitus

ERIKSSON	MATS	Työttömyyskassan hallituksen jäsen
KILLSTRÖM	ERJA	Työttömyyskassan hallituksen jäsen
PUUSTINEN	MIKKO	Työttömyyskassan hallituksen jäsen
KUUSISTO	TIINA	Työttömyyskassan hallituksen yleisvarajäsen
LAASIO *	MARI	<i>Työttömyyskassan hallituksen yleisvarajäsen</i>
MANTERE	JANI	Työttömyyskassan hallituksen yleisvarajäsen

* *este ilmoitettu*

Erkamaa	Hanna	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Hoikkala	Raimo	pääluottamusmies	Palvelualojen ammattiliitto
Immonen	Ulla	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Kalliorinne	Risto	järjestöjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
Koski	Jarno	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Kuitunen	Nina	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Lehikoinen	Heidi	toiminnanjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
Lehtimäki	Nora	puheenjohtajan assistentti	Palvelualojen ammattiliitto
Mattila	Jukka	talousjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
Moilanen	Marjo	it-asiantuntija	Palvelualojen työttömyyskassa
Nikula	Kimmo	henkilöstöpäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Nissilä	Ilkka	kassanjohtaja	Palvelualojen työttömyyskassa
Ojala	Juha	sopimuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Piironen	Timo	viestintäjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
Reponen	Eveliina	yhteiskuntasuhteiden vastaava	Palvelualojen ammattiliitto
Rouhiainen	Aki	järjestämispäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Räsänen	Minna	viestinnän asiantuntija	Palvelualojen ammattiliitto

Rönni-Sällinen	Annika	puheenjohtaja	Palvelualojen ammattiliitto
Sparf	Johanna	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Terho	Sirkku	toimistovastaava	Palvelualojen ammattiliitto
Turpeinen	Henna-Kaisa	aluepäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Valve	Anu	hallintosihteeri	Palvelualojen ammattiliitto
Westman	Merja	koulutuspäällikkö	Palvelualojen ammattiliitto
Ylitalo	Jaana	edunvalvontajohtaja	Palvelualojen ammattiliitto

Esityslista

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokousvirkailijoiden valinta
 - 4.1. Sihteerit (2)
 - 4.2. Pöytäkirjantarkastajat (2)
 - 4.3. Ääntenlaskijat (5)
 - 4.4. Menettelytapavaliokunta
 - 4.5. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (7+1+1)
5. Kokoussääntöjen hyväksyminen
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu
8. Valtuustoaloitteista päättäminen
9. Vuoden 2024 toimintasuunnitelma
10. Jäsenmaksun suuruus vuodelle 2024
11. Osastopalautteen suuruus vuodelle 2024
12. Osastojen jäsenmaksupalautteen kannusteosan perusteet vuodelle 2024
13. Tilintarkastajien palkkioiden perusteet
14. Vuoden 2024 talousarvio
15. Kokouksen päätöslausuma
16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Annika Rönni-Sällinen puhe 21.11.2023

Hyvät PAMin valtuuston jäsenet, hallituksen jäsenet ja muu kokousväki,

Ensinnäkin vielä kerran onnittelut koko uudelle valtuustolle. Olette tärkeässä roolissa ja tästä se matka alkaa. Liittokokouksesta ei ole montaakaan viikkoa, mutta heti on ryhdyttävä tositoimiin. Teillä on päätettävänä tässä kokouksessa, niin kuin aina syyskokouksessa, muun muassa ensi vuoden toimintasuunnitelma. Siihen tietysti vaikuttaa tavoiteohjelman sisältö, mutta erittäin vahvasti kaikkeen toimintaamme vaikuttaa nyt ajankohtainen yhteiskunnallinen tilanne ja Orpon-Purran hallituksen toimet. Liittokokouspuheessani puhuin vientivetoisesta palkkamallista, tästä mystisestä Suomen mallista, ja siitä miten sitä yritetään yksiniittisesti runnoa läpi lainsäädäntöön.

Lakipykälä sovittelijan käsien sitomisesta ei ole järkevä tapa lähestyä työmarkkinatoimintaa, joka vaatii yhteistyötä ja luottamusta. Pakkomalli johtaisi vain nykyistä vaikeampiin ja riitaisampiin neuvottelukierroksiin.

Jos oikein haluan ajatella positiivisesti, niin ehkäpä työministeri ja työnantajatkin ovat tämän ymmärtäneet, sillä työministeri Satonen järjesti pari viikkoa sitten työmarkkinaseminaarin, jonka päätteeksi hän totesi, että toivoo liittojen pääsevän neuvotteluteitse tuloksiin.

Samalla hän kuitenkin totesi, että lainvalmistelu kuitenkin jatkuu siltä varalta, ettei neuvotteluteitse synny tulosta. Se kyllä karistaa isoimmat toiveet ymmärryksen lisääntymisestä.

Yhtä kaikki - suurimmat työnantajaliitot ovat nyt koonneet voimansa ja kutsuneet palkansaajaliitot yhteiseen neuvottelupöytään työmarkkinamallista. Keskiviikkoiltapäivänä meillä on SAK:n hallituksen ylimääräinen kokous, jossa päätämme, ketkä siinä pöydässä edustavat SAKlaisia liittoja. Meille PAMissa olennaista on, että meillä on jatkossakin mahdollisuus neuvotella jäsentemme palkoista ja työehdoista. Jos yhteistä koordinaatiota on, on meillä oltava mahdollisuus vaikuttaa ratkaisuihin. Alakohtaista joustavuutta on löydettävä, eikä palkkaeroja saa päästää kasvamaan, vaan päinvastoin on oltava mahdollisuus niiden pienentämiseen.

Hyvät valtuutetut,

On kuitenkin vaikea neuvotella yhdestä hallitusohjelman osa-alueesta, jos samaan aikaan hallitus vie kiireellä eteenpäin merkittäviä työmarkkinatoimintaan vaikuttavia heikennyksiä. Hallitusohjelman moninaisista heikennyksistä ensimmäisinä asialistalla ovat olleet työntekijöiden lakko-oikeuden rajoitukset. Alkusyksyllä varsinaisen työnsä aloittanut kolmikantainen työryhmä osoittautui lähinnä silmänlumeeksi. Sen tehtävänä ja tavoitteena oli toteuttaa hallitusohjelman kirjaukset, ei edistää työrauhaa. Työryhmä päätti työnsä lokakuun puolessa välissä ja palkansaajakeskusjärjestöjen edustajat jättivät siihen yhteisen eriyvän lausuman.

On erittäin huolestuttavaa, että tällaista koko työmarkkinajärjestelmän kannalta olennaista lainsäädäntöä runnotaan läpi ilman yhteistä ymmärrystä ja niin, ettei alun perinkään ole ollut pyrkimystä hakea yhteisiä ratkaisuja työrauhan edistämiseksi.

Lakko-oikeus on osa järjestäytymisvapautta ja osa työntekijöiden perusoikeuksia.

Poliittisten lakkojen rajoittaminen vain vuorokauden mittaisiksi on monella tapaa hyvin radikaali toimi. Siinä otetaan aivan uusi askel, sillä tällä hetkellä poliittisia lakkoja ei Suomen lainsäädännössä rajoiteta. Esitetyille rajoituksille ei ole kyetty esittämään mitään kunnollisia perusteita.

Periaatteellisesti on kyse siitä, että kavennetaan mahdollisuuksia tuoda esiin näkemyksiä poliittisesta päätöksenteosta. Se on demokratiassa kova liike. Kummallista on sekin, että kun kyse on poliittisesta työtaistelusta, esitys laajentaa työrauhavelvollisuuden myös järjestäytymättömiin yrityksiin.

Suomessa ei ole juuri ollut poliittisia lakkoja. Kyse tuntuisikin olevan siitä, että Orpon-Purran hallitus taktikoi perusoikeuksia koskevalla lainsäädännöllä. Se haluaa lakkoja rajoittavien lainsäädäntömuutosten olevan voimassa, kun hallitus vie muita hallitusohjelmassa linjattuja työehtojen heikennyksiä eteenpäin. Hallituksen esityksen perusteella on myös selvää, että vuorokauden rajoituspykälän käytännön soveltaminen tulee olemaan hyvin tulkinnanvaraista. On esimerkiksi kysyttävä, milloin on kyse yhdestä samasta ja milloin taas useammasta eri työtaistelutoimenpiteestä.

Myös työntekijöiden oikeutta tukilakkoihin ollaan rajoittamassa. Tukilakkojenkin osalta jatkossa tulee olemaan vaikea arvioida, milloin tukilakot ovat laillisia ja milloin eivät, niin paljon tulkintakysymyksiä lainsäädäntöön jää.

Hyvityssakkojen korottaminen moninkertaisiksi on täysin kohtuutonta. Jatkossa työrauhavelvollisuuden vastaisiksi todettavista toimista tuomittaisiin vähintään 10 000 ja enintään 150 000 euron suuruinen hyvityssakko. Nykyisin alarajaa ei ole ja yläraja on 23500 euroa.

Vuosi sitten moni teistäkin oli mukana kaupan alan mielenilmaisissa, kun Kaupan liitto ilmoitti kieltäytyvänsä toisen kauden palkkaneuvotteluista. Näistä muutaman minuutin kassapysähdyksistä ja ulosmarsseista osastot tuomittiin kesäkuussa maksamaan hyvityssakkoja noin 300 eurosta muutamaa tuhatta euroon. Jatkossa tällaisistakin mielenilmaisista napsahtaisi vähintään 10000 euron sakko. Lakko-oikeuksien kaventamisessa on kyse kansainvälisillä sopimuksillakin turvattujen perusoikeuksien heikentämisestä. Perustuslakivaliokunnan tehtävänä on arvioida lakiesitysten vaikutuksia perusoikeuksien näkökulmasta.

Valitettavasti luottamus perustuslakivaliokunnan toimintaan ja puolueettomuuteen on viime aikojen tapahtumien perusteella merkittävästi heikentynyt. Perustuslakivaliokunta ei ole esimerkiksi suostunut arvioimaan toisiinsa liittyvien etuusleikkausten kokonaisvaikutusta. Sen avulla leikkauksia olisi mahdollista arvioida perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta.

Toivonkin kovasti, että perustuslakivaliokunnan kaikki jäsenet pitävät arvossa rooliaan perustuslain tulkitsijana eivätkä alentuisi lakkolainsäädännön käsittelyssä perusoikeuksia heikentävään politikointiin.

Hyvät ystävät,

Teille kaikille on varmasti tullut selväksi, että Orpon-Purran hallitus on monella tavalla leikkaamassa pienituloisempien toimeentuloa samalla, kun se keventää tuloverotusta - kaikista eniten kaikista suurituloisimmilta. Leikkauksia tehdään esimerkiksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja asumistukeen. Niiden yhteisvaikutus on sellainen, että köyhyys ja lapsiköyhyys lisääntyvät. Päälle tulevat vielä heikennykset esimerkiksi irtisanomissuojaan.

Lopputulos on, että työssäkäyvän pienituloisen on hyvin vaikea itse parantaa tilannettaan. Jos hän saa mitä tahansa yhteiskunnan tukia, ansaittu lisäsentti leikataan toisaalta pois. Jos hän tippuu ansioturvalta, on sen piiriin pääsy entistä vaikeampaa. Hänen pitäisikin saada se työministeri Satosenkin paljon puhuma kokoaikatyö, joiden tarpeesta mekin olemme vuosia kausia puhuneet.

Kaikki tämä lisää toivottomuutta ja voimattomuuden tunnetta. Se on todella huono asia tänä maailman aikana.

Kaikki tämä tarkoittaa myös, että meiltä ei työ lopu.

Liittokokouksessamme päätettiin tavoiteohjelmasta, jota ei voi syyttää kunnanhimon vähäisyydestä. Kokous asetti meille kymmeniä tavoitteita. Monet koskivat alojemme työehtoja ja työehdoista sopimisen tapoja, niin kuin oikein ammattiliitossa onkin.

Vuoden kuluttua tähän aikaan olemme parhaassa tapauksessa jo sopineet hiihtokeskuslalle uuden työehtosopimuksen. Se päättyy lokakuun lopussa ja aloittaa pitkän neuvottelurupeamamme, joka jatkuu pitkälle vuoden 2025 puolelle.

Presidentinvaalien ensimmäiseen kierrokseen on aikaa enää vähän reilu kaksi kuukautta. Kuluneet lähivuodet ovat korostaneet sitä, että ulkopolitiikalla todellakin luodaan puitteet meidän kaikkien elämälle. Sitä seuraavat valtiolliset vaalit ovat jo kesäkuussa. Euroopan Parlamentin vaalien varsinainen vaalipäivä 9.6. Sen vaalin tuloksilla on suuri merkitys meidän toiminnassamme. Kuluneella kaudella EU:sta on tullut useita linjauksia, joihin me ammattiyhdistysliikkeessä olemme voineet vedota.

EU asettui vähimmäispalkkadiirektiivissään korostamaan työmarkkinaosapuolten toimintaa, palkoista neuvottelemista kollektiivisilla sopimuksilla. Parasta aikaa käsissämme olevaan Woltin ja muiden alustayritysten lähettien tilanteeseen yksi mahdollinen ratkaisumalli avautuu EU:n avulla. EU komission linjaus salli yksinyrittäjille mahdollisuuden neuvotella kollektiivisesti työehdoistaan. Suomessa kilpailuvirasto vahvisti vähän aikaa sitten, että ammattiliitot voivat neuvotella työnantajien kanssa itsensätyöllistäjien työehdoista.

Työntekijöille on siis todellakin merkitystä sillä, millainen on Euroopan parlamentin kokoonpano. Vaikka se ei yksin päättä asioista, niin jäsenvaltioiden hallituksista kokoonpannun neuvoston ja neuvoston ja parlamentin yhteisesti valitseman komission rinnalla se on merkittävä vallankäyttävä.

EU:ssa on nähty toisenlaistakin linjaa. Vielä muutama vuosi sitten tärkeintä oli sääntelyn purku niin työelämässä kuin kaikilla muillakin elämän alueilla.

Siksi on tärkeää pyrkiä varmistamaan, että nykyinen linja jatkuu. Riski piilee esimerkiksi siinä, millaisia koalitioita parlamentin päätöksentekoon rakentuu, jos ay-liikkeeseen kielteisesti suhtautuva populistinen äärioikeisto lisää kannatustaan ja kykenee yhdistämään voimiaan.

Hyvät ammattiyhdistysaktiivit,

Meillä on edessämme monta palvelualojen työntekijöiden kannalta tärkeää asiaa. Me edustamme heitä monessa pöydässä. Puhumme sillä äänellä, jonka jäsenet meille antavat, ja niistä asioista, joita he pitävät tärkeinä.

On tärkeää, että yhä useampi olisi mukana ja yhä useamman ääni ja voima näin vaikuttaisi. Se on tavoiteohjelmamme olennainen sisältö.

Tehdään hyviä päätöksiä! Hyvää kokousta!

PAMin valtuuston päätöslausuma 22.11.2022

Liitto on sinun takanasi, ole sinäkin liittosi takana

Suomi on vahva luottamuksen maa ja mielikuvaan suomalaisuudesta kuuluu vahvasti luottamus. Suomalaiseen kulttuuriin kuuluu ennen kaikkea luottamus muihin ja siihen, että olemme olemassa myös toisiamme varten — apua saa, kun sitä pyytää. Meillä on vahva halu tehdä yhteistyötä, sopia ja arvostaa yhdessä saavutettua. Luottamus yhteiseen tekemiseen on syy, miksi Suomi on menestynyt — ja halutessamme menestymme myös jatkossa. Suomi on tutkitusti sekä maailman onnellisin että luottavaisin maa.

Luottamus on myös ammattiliiton toiminnan ydin: me luotamme siihen, että toimimalla yhdessä saamme aikaan enemmän. Teemme yhdessä parempaa. Me PAMissa olemme liittona toisiamme varten ja tukena, kun tarvitaan. Tämä yhteinen tekeminen ei kuitenkaan synny tyhjistä, vaan vaatii jokaisen jäsenen panosta: halua rakentaa parempaa työelämää, pitää kiinni hyvistä asioista ja avata suu silloin, kun sitä tarvitaan asioiden puolustamiseksi ja muuttamiseksi. Me haluamme rakentaa parempaa työelämää yhdessä ja siksi kuulumme ammattiliittoon.

Orpo-Purran hallituksen suunnittelemat heikennysesitykset aiheuttavat valtavaa turvattomuuden tunnetta. Ne iskevät vahvasti juuri suomalaisten luottamukseen ja tapan, jolla luottamusta on rakennettu. Ne nakertavat hyvinvointivaltion perustaa: ei voida puhua hyvinvointiyhteiskunnasta, jos leikataan juuri heiltä, jotka hyvinvointivaltion tukea tarvitsevat eniten. Turvattomuuden tunne on erittäin ikävä ja vaarallinen tila — ja siksi sen kanssa ei tule kenenkään jäädä yksin. Tämän vuoksi nyt on oikea hetki lähteä toimimaan itse aktiivisesti omassa ammattiliitossa ja työpaikoilla. Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu tarvitsevat sinun tukeasi toimiakseen mahdollisimman hyvin kaikissa tilanteissa. Kerro asioista, keskustele työpaikalla ja tarjoa apuasi aina, kun voit. Me olemme liitto ja siksi meistä jokaista tarvitaan yhteiseen toimintaan. Vaikka emme aina näe työpaikoilla, niin silti liitto on olemassa juuri sinua varten. Liitto on sinun takanasi, ole sinäkin liittosi takana.

Lainsäädännön tarkoitus on ennen kaikkea suojella juuri pienempää, usein heikommassa asemassa olevaa. Tämän vuoksi on täysin kohtuutonta, että hallitus käy nyt aggressiivisesti ja sanelemalla sellaisen lainsäädännön kimppuun, jonka tarkoitus on toimia turvaverkkona työssä sekä elämässä. Nämä esitetyt heikennykset koskevat laajasti meitä kaikkia ja siksi meidän on seistävä yhdessä toistemme tukena. Me pamilaiset haluamme, että jokaisella on mahdollisuus olla mukana työelämässä. Jokaisella tulee olla mahdollisuus oppia kieltä, saada koulutusta ja tukea työelämän jokaiseen vaiheeseen. Sairastumisesta sakottaminen, irtisanomissuojan heikentäminen, työttömyydestä tai osa-aikaisuudesta rankaiseminen ei ole tukemista, vaan se on kohtuutonta kiusaamista.

Mitään ei kuitenkaan ole vielä päätetty. Juuri nyt on aikamme toimia, jotta esitetyt toimet eivät muutu konkretiaksi ja hallitus kuulee äänemme. Käytä ääntäsi, sillä se on äärettömän arvokas: osallistu mielenilmaisuihin, ota kantaa ja kerro työkavereille, miksi heidänkin tulisi toimia yhteisen hyvän vuoksi. Demokratiaan kuuluu jokaisen oikeus käyttää ääntään. Sopimisen kulttuuri pitää säilyttää: sanelu ei ole sopimista ja siksi sinua tarvitaan nyt suojelemaan suomalaista sopimisen sekä luottamuksen kulttuuria. Kun me toimimme yhdessä, niin hyvä voittaa aina lopulta. Tähän me uskomme ja luotamme.

Yhdessä parempaa